

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

(10/136) NO.LU ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLARIN KEŞFİ, EĞİTİMLERİYLE İLGİLİ SORUNLARIN TESPİTİ VE ÜLKEMİZİN GELİŞİMİNE KATKI SAĞLAYACAK ETKİN İSTİHDAMLARININ SAĞLANMASI AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

06 Haziran 2012 Çarşamba

(10/136) NO.LU ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLARIN KEŞFİ, EĞİTİMLERİYLE İLGİLİ SORUNLARIN TESPİTİ VE ÜLKEMİZİN GELİŞİMİNE KATKI SAĞLAYACAK ETKİN İSTİHDAMLARININ SAĞLANMASI AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

06 Haziran 2012 Çarşamba

---0---

K O N U

Üstün yetenekli ve engelli çocuklar hakkında

Sayfa

1:34

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:34

Prof. Dr. Ziya SELÇUK (Gazi Ü. Eğit. Bil. F. Öğretim Üyesi)	1:10, 11, 12:14, 14:16, 17, 18:19, 19:20, 21:22, 22:26, 27:28, 28:30, 31, 32, 33:34
Hülya GÜVEN (İzmir)	11
Mehmet Emrehan HALICI (Ankara)	11:12, 13, 20:21, 26:28, 30, 31:32, 33:34
Gönül Bekin ŞAHKULUBEY (Mardin)	13
Hüsamettin ZENDERLİOĞLU (Bitlis)	14:15
Hüseyin BÜRGE (İstanbul)	16, 18:19
Mustafa ATAŞ (İstanbul)	19:20
Çiğdem Münevver ÖKTEN (Mersin)	22
Mücahit COŞKUN (YÖK Temsilcisi)	28
Serap YALÇIN GÜLER (Talim ve Terbiye Kurulu Temsilcisi)	28
Özlem MISIRLI TAŞDEMİR (MEB Temsilcisi)	29
Komasyon Görevlisi	32

Açılma Saati: 11.42

Kapanma Saati: 14.48

06 Haziran 2012 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.42

BAŞKAN: Halide İNCEKARA (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Yüksel ÖZDEN (Muğla)

KÂTİP: Temel COŞKUN (Yalova)

SÖZCÜ: Çiğdem Münevver ÖKTEN (Mersin)

-----0-----

BAŞKAN – Değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli basın mensubu arkadaşlarım; hepinize hoş geldiniz diyorum.

Bugünkü konuşumuz Gazi Üniversitesi eğitim bilimleri öğretim üyesi Prof. Dr. Ziya Selçuk. Üstün yetenekli çocukların tespit ve eğitimiindeki sorun ve çözüm önerileriyle ilgili tecrübelerinden faydalanmak üzere bir aradayız.

Ben Ziya Hoca'dan bugün çok iyi ve ufukumuzu açacak şeyler dinleyeceğimizi düşünüyorum çünkü çok kalabalık bir "background" u var. Kendisi geçmişte yaptıklarını ve hedeflerini bizlerle paylaşırlarsa çok sevinirim.

Hocam, kendinizi tanıtarak başlayın.

Buyurun, söz sizin.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Ben Gazi Üniversitesinde öğretim üyesiyim, biraz önce de paylaştı. Onun dışında, bazı deneyimlerim oldu hem Millî Eğitim Bakanlığı içerisinde Talim Terbiye Kurulu Başkanlığında hem UNESCO gibi uluslararası birtakım kuruluşların komisyonlarında, projelerinde, Sağlık Bakanlığının bazı projelerinde, TED Üniversitesinin kurulmasıyla ilgili bir çalışmam oldu, kuruluşun yapma fırsatım oldu. Onun dışında, çeşitli vakıf okullarının reorganizasyonu ile ilgili projelerim oldu. Üstün zekâlı çocuklarla ilgili dönemsel bazı çalışmalarım oldu.

Bugün ben izniniz olursa meseleyi çok fazla teknik bir boyutta ele almak istemiyorum. Şundan dolayı: Uluslararası bilgi ağı içeriği ya da genel anlamıyla "Know How" diyebileceğimiz muhteva alanında çok açık, farklı ülkelerde üç ana paradigma var zekâ yaklaşımıyla ilgili. Ama ben Türkiye'nin zekâyla, akılla ve bilgiyle ilişkisini kurmadan, işin filozofisini konuşmadan, işin kuramsal çerçevesini konuşmadan bir zekâ politikası geliştireceğimizi kişisel olarak düşünmüyorum çünkü içinde bulunduğumuz zihinsel paradigmlar ya da zihniyet yapıları bizim ortaya koyabileceğimiz çözümleri zaten baştan koşullu olarak ortaya koyuyor. Bu nedenle kendi burada oturanların ya da bu toplumun bütün bireylerinin zihniyet yapısının bu ülkenin çocukları olarak, bu ülkenin evlatları olarak bizim zihniyet yapımızın bir gözden geçirilmesi söz konusu olmadan bazı açılımlar yapabileceğini düşünmüyorum, sadece teknik bazı çalışmalar yapılabilir, mevzuatla ilgili çalışmalar yapılabilir ya da etkinlik seviyesinde çalışmalar yapılabilir. Bunun ortak akılla da yapılabileceğini düşünmüyorum çünkü bu ortak akılla gerçekleştirilebilecek bir proje değil kanaatimce. Şundan dolayı: Ortak akıl bizi her zaman ortalama akla yöneltir ve rutin işlerde işlevsel sonuçlar üretebilir ama bu tür bir proje bizim ortak akılla hareket etmemiz yerine daha uç fikirlerle, çok daha resmî olmayan yapılarla, daha farklı, sivil yaklaşımlarla gündeme gelebilir diye düşünüyorum.

Bu mesele bir eğitim meselesi değil, mesela bir sağlık meselesi bu, bu bir sağlığın dışında bir enerji meselesi, yazılım meselesi, bunun birçok boyutları olduğunu düşünüyorum. Bizim esasen dış dünyaya bakış açımızı ortaya koymamız sırasında ARGE politikalarımız, gayrisafi millî hasılayı kullanma stratejilerimiz, bütün bunun gibi somut içeriklerin bizim zekâyâ ilişkin yaklaşımlarımızı güncel olarak etkilediğini düşünüyorum ve tarihsel olarak da bu meselenin ele alınması gerektiğini kişisel olarak düşünüyorum. Zekânın insanlık açısından da bir problem olduğu görüşündeyim çünkü insanlığın eğitim sisteminde bir tikanıklık var ve bugün filozoflar dünya eğitim sisteminin tıkanıdığı noktasında çok ciddi tartışmalar oluşturuyorlar ve zekânın yanlış yorumlandığı noktasında eleştiriler var. Friedman'dan tutun Gardner'a kadar birçok isim bunu yineliyor.

Somut olarak şunu söyleyebilirim: Örneğin 2008 dünya ekonomik krizinde bu krizi çıkaran bireylerin dünyanın en iyi okullarında okumuş olan çok çok zeki insanlar oldukları ama kendi kişisel çıkarları ve başka kurumların, kuruluşların, şirketlerin çıkarları için bütün insanlığı sıkıntıya sokabilecek girişimleri çok rahatlıkla yapabildikleri ve bizim en iyi dediğimiz eğitim kurumlarında

yetişmiş bu insanların etik akil olmaksızın hiçbir işe yaramadığı noktasında birtakım saptamalar var. Bizim en zeki insanlarımız bile çok barbar tepkiler verebiliyor dünyada dolayısıyla dünyanın eğitim sisteminde bir tıkanma var. Bu bize hayli hayli yansımış durumda.

Diğer taraftan, bu IQ meselesinin çok abartıldığı varsayımına inanıyorum. şundan dolayı: IQ aslında abartıldığı kadar çok önemli bir yere sahip değil çünkü önemli amaçlara ulaşmak için, büyük hedeflere, gayelere ulaşmak için IQ faktörlerden sadece bir tanesi. Sosyal ve duygusal zekâmızın bir şekilde dikkate alınarak zekânın tanımlanması mümkün olmadıkça bizim IQ içerisinde saplanıp kalmamız söz konusu olur çünkü dünyada da aktüeryal kuram IQ kuramları. IQ kuramları daha çok matematiksel ve dilsel yetenekler üzerine çok kısmi olarak da performansa odaklandığı için biz insanın zekâsını 1800'lü yılların sonunda ve 1900'lü yılların başında Binen'in ya da benzer araştırmacıların ortaya koyduğu zekâ kavramıyla hâlâ gündeme alıyoruz. Oysa 1980'lerden sonra, bu MR cihazları çıktıktan sonra zekâyla ilgili algımız birtakım çoklu modellere yöneldi. Bunu zaten arkadaşlarımız ifade etmiştir, triarşik model gibi, çoklu zekâ gibi modellere yöneldi. Bizim zekâdan anlayışımız IQ testlerinden alınan sonuçlar olmamaya başlandı ve dünyada da giderek IQ testlerinin kullanım oranının düştüğünü görüyoruz. Mesela benim Wechsler zekâ testi uygulama ehliyetim var ama son on iki yıldır sadece bir çocuja bu testi uyguladım çünkü artık ihtiyaç duymuyorum ve çocuklar için zararlı olduğunu düşünüyorum bu tür testlerin. Yüksek çıkarsa çocuktan beklenti artıyor, düşük çıkarsa bu çocukla ilgili olumsuz bir beklenti hasıl oluyor. Bu nedenle IQ'nun yeniden ele alınması ve zekâ testi dediğimizde bunun arkasında yatan teorinin ne olduğunun iyi sorgulanması lazım ve IQ teorisine inanan bir zekâ politikasının Türkiye'nin sadece matematikçi çocuklarını, dilsel yetenekleri güçlü olan çocuklarını öne çıkaracağını varsayıyorum, düşünüyorum.

Türkiye zekâ israfı bakımından gerçekten çok büyük problemler yaşıyor ve biz bazı prestijli mesleklere, maaşı yüksek mesleklere çocuklarımızı sınavlarla gönderiyoruz ve oralarda hiç de yüksek yetenek, zekâ gerektirmeyen işlerde bunlar hayatları boyunca bunalım yaşıyorlar. Çok basit bir, diyelim ki bir komutan olacak çocuğumuz ya da ne bileyim tıp fakültesinde sadece pratisyenlik yapacak bir hekimiz ve benzeri birçok yüksek puanlarla belli mesleklere yönlendirilmiş çocuklarımızın zekâsının israf edildiği düşünceyim çünkü çok yüksek yetenek gerektirmeyen işlere çok yüksek yetenek gerektirmeyen durumlar oluşturulması icap eder diye düşünüyorum. Tabii, bunun için de genel fotoğrafta eğitim sistemi biz zaten başlı başına zekâyı körelten bir şey. Türkiye ortalamasında 4-10 yaş çocuklarının günde sorduğu soru sayısı ortalama altmış beş civarında, yetişkinlerin sorduğu soru sayısı üç, dört civarında. Bu, bizim eğitim sistemimizin çocuklarımızı ne hâle getirdiğini gösteriyor.

Çok basit olarak birkaç tane zekâyı etkileyen faktörlere ilişkin somut örneklerden söz etmek gerekirse, mesela biz hamilelik dönemini çok fazla dikkate almıyoruz çocukların zekâ gelişiminde. Oysa beyin gelişiminin büyük ölçüde ortaya konulduğu bir dönem ve bu insanların nasıl besleneceğiyle ilgili, mesela, Sağlık Bakanlığının sitesinde ben çok doyurucu içerikleri görmüyorum. Burada söyleyeceğim her şey herhangi bir döneme, bakanlığa ya da sayın bakana ait değildir, geçmiş dönemler de dâhil hepsi için konuşuyorum. Yoksa bizim böyle bir şeyimiz olamaz, haddimiz değil.

Burada genlerin kendisini nasıl ifade edeceği önem kazandığı için bazı yağ asitlerinin ve DHA gibi birtakım asitlerin hamilelik döneminde zekâ gelişimi için son derece önemli olduğu ve doğumdan sonraki beş altı haftanın çocuğun zekâ gelişiminde beklenenin çok çok üstünde bir etkiye sahip olduğu çünkü öğrenme, hafıza ve sözel öğrenme yeteneklerinin özellikle erkek çocuklarda bu haftalarda çok fazla etkilendiğine dair ciddi tıbbi araştırmalar var.

Tabii, emzirilen çocukları zaten biliyoruz zekâlarının yüksek çıktığını, evinde sigara içilen çocuğun IQ puanı ortalama 7 puan daha düşük çıkıyor. Alınan eğitimin kalitesi ve erken yaşta yabancı dil öğrenmek zekâ üzerinde çok ciddi olumlu etkiler yaratıyor. Türkiye bu yabancı dil meselesini bir an önce çözmek zorunda ve milliyetçilik ile yabancı dil arasındaki bağı 1940'ların, 1950'lerin perspektifinden kurtarmakta yarar var gibi geliyor bana. Birçok araştırma yüzde 40 ile 70 arasında kalıtımın etkilediğini ve yaklaşık olarak yirmi dört yaşına kadar da zekânın bildiğimiz anlamda geliştiğini, daha sonra işlevini hayat boyunca sürdürdüğünü biliyoruz. Zekâ testlerinin bu anlamda düşünülüğünde kültürel boyutu Türkiye'de çok az önemseniyor ve Türkiye uyarlama zekâ testleriyle çalışıyor. Türkiye'de iki sene öncesine kadar da bizim kullandığımız en yeni zekâ testi yirmi iki yıllıktı ve kültürel öğeleri çok fazla olan zekâ testleri bunlar ve biz hâlâ Türkiye'de dışarıdan alınmış kültürel normları çok yüksek olan zekâ testleriyle çocuklarımızın zekâsını ölçmeye çalışıyoruz. Bazı küçük değişkenleri de bu anlamda belki dikkate almak lazım. Mesela, evin ilk çocuğunun zekâ puanı IQ'da 4 puan kadar yüksek çıkıyor. Mesela, dünyada Nobel ödülü alan ya da astronot olan insanlara bakıldığında bunların kahir ekseriyetinin ilk çocuk olduğunu biliyoruz. Mesela, kız çocuk olmadığını biliyoruz Nobel ödülleri açasından baktığımızda. Bu da cinsiyet ayrımcılığı anlamında biraz sonra deği neceğim bir konu.

Türkiye'ye baktığınızda şöyle bir... (Gülüşmeler) Bilmem gereken bir şey yok değil mi?

BAŞKAN – Aman Hocam, gözünüzü seveyim, hiç dağıtmadan devam edelim. Biz bu şeyi daha önce biliyoruz, bir dağıttık mı bir daha toparlayamıyoruz. Çok iyi gidiyor Hocam, gözünü seveyim, hiç bozmadan devam edelim.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Şimdi, Türkiye’de üstün zekâlı çocuklar bir şekilde ciddi bir dışlanmaya tabi tutuluyor çünkü öğretmenlerimiz ve anne babalarımızın üstün zekâlı çocuklarla ilgili kullandıkları terimlere bakıldığında haylaz, yaramaz, sivri akıllılar, haşarı, hiperaktif gibi birtakım tanımlamaların yapıldığını görüyoruz. Öğretmenlerimizin konuyla ilgili bilgi ve becerisinin olmamasından, daha doğrusu onlara kazandırılmamasından kaynaklanan eksiklikleri bu çocukların kendilerini tanımaları ya da kendi potansiyellerini ortaya koymaları fırsatını kaybetmelerine yol açıyor. Yani sorun çocuktaymış gibi algılıyoruz, oysa öğretmen onu tanıyamadığı, bilemediği için o çocuğa yardım edemediği için bir sorunumuz var. Burada anne babalar ve öğretmenlerin bu çocukları benim tabirimle “uzun lale sendromu”na tabi tuttuklarını düşünüyorum. Şundan dolayı: “Uzun lale sendromu”nu hepimiz hatırlayacaksınız, eski zamanlarda bir kral böyle çok sivri akıllılar, hoşlanmadığı insanlar olduğunda yanındaki itimat ettiği birisiyle sarayın lale bahçesinde dolaşırken ilgili kişinin ismi geçtiğinde oradaki en uzun lale hangisiyse onu kılıcıyla keserek yani bu adamı ortadan kaldırın mesajını sessizce vermiş oluyor. Bizim çocuklarımızla ilgili, üstün zekâlı çocuklarımızla ilgili “Ya hizaya gelirsin, uslu çocuk olursun, edepli davranırsın ya da seni dışlarım.” gibi bir sosyal atmosfer var sınıflarımızda. Ben sınıfları çok fazla gezen, çok fazla öğretmenlerle, çocuklarla iç içe olan biriyim. Her hafta bir gün okulların içindeyim, derslerdeyim, ders anlatıyorum, izliyorum, öğretmenlerle çalışıyorum ve bu çocukları yok etme süreci çalışıyor. Bunlara yardım etmekten önce bunları yok etme sürecinin kültürel kökenleri konusunda biraz durmakta sanki fayda var gibi. Bu çocuklarımız bizim Türkiye’de “Büyükler neyi duymak ister?” koşullamasına tabi tutuluyorlar. Yani öğretmen diyor ki: “Çocuklar sınıfta hangi kural olsun? Ne istersiniz?” Öğretmen neyi duymak ister? “Parmak kaldırmadan konuşmayalım öğretmenim.” “Bir fikir var burada, ne dersiniz?” “Evet öğretmenim, evet.” “O zaman bunu kullanalım sınıfımızda.” Büyükler neyi duymak isterse ona şartlandırılan bir nesil var. Büyüyünce de otorite neyi duymak isterse, başkan neyi duymak isterse, dekan neyi duymak isterse onu söylemeye koşullandırılmış bir zihinsel davranış kalıplarından söz etmek kısmen mümkündür.

Bizim burada büyük perspektifte baktığımızda toplumsal olarak bilgi ve akılla münasebetimizde bir sorun olduğunu düşünüyorum. Şundan dolayı: Biz bilgiyi, data, enformasyon, bilgi, bilgelik ve hikmet olarak kademelendirirsek felsefi anlamda, data yani veri dediğimiz şey, işlenmemiş ham bilgiye data diyoruz. İşlenmiş bilgiye enformasyon diyoruz, anlamlandırılmış içeriğe bilgi diyoruz yani “knowledge” diyoruz, buluşların yapıldığı katman olan içeriğe de bilgelik diyoruz. Hiçbir buluş enformasyon seviyesinde yapılmaz. “Knowledge” seviyesinde yapılmaz, onlardan faydalanılarak bilgelik seviyesinde yapılır. Hikmet daha ilahî kaynaklarla ilişkilendirilmiş olan bir bilgi yapısı. Bizim okuldaki içeriklerimize baktığımızda, ders kitaplarımıza baktığımızda bizim daha çok enformasyon katmanındaki bilgilerle ilgilendiğimizi görüyoruz. Öğretmenlerin konuşmalarının video kayıtlarını alıyoruz ve o kayıtlarda geçen kelimelerin ne kadarının soyut olduğunu, kaç mecaz kullanıldığını, bağlaçların nasıl yerleştirildiğini, fiil yapılarının nerede olduğunu vesaire analiz ediyoruz. Sonuçta şunu fark ediyoruz: “Öğretmenlerimiz çok düşük profil dediğimiz, düşük düzeyli dediğimiz sorular soruyorlar ve bu, çocukların zekâlarının gelişmemesi için birinci derecede faktör çünkü bu yaşlarda soru sormak çocukların merakını tetikleyen ana kaldıraçtır. Bu nedenle de soru sormak konusunda Türkiye’de ciddi bir sorun var. Mesela Ankara merkezde bir araştırmamız oldu. Bizim soruların güçlük seviyesi bakımından altı katmanımız var. Ankara merkezde öğretmenlerin sorduğu soruların yüzde 97,3’ünün en düşük seviyede olduğunu gördük yani sorulan soruların yüzde 97,3’ü zekâyı hiçbir şekilde geliştirmedeği gibi zekâ faaliyetlerini sınırlayan en alt düzeydeki soru tipi olduğunu fark ettik. Bu da merakı tetikleyen, çocuktaki tecessüsü ortaya koymaya çalışan, tabii olarak o çocuğun merakını fişekleyen bir ortamın sınıflarda -ki çocuk gününün önemli bir kısmını okulda geçiriyor- ve burada öğrendiği, daha doğrusu muhatap olduğu soruların seviyesinin bu kadar düşük olmasının ciddi bir sıkıntı olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

Tabii bizim kültürel olarak da çok zeki çocukları bir şekilde ortaya çıkarma, onları öne çıkarma gibi bir alışkanlığımız da yok. Bir itaat kültürünün söz konusu olduğu ya da terbiyenin yanlış yorumlandığı ya da ahlakın yanlış konumlandırıldığı bir toplumsal atmosferde bir şekilde zeki çocuklarımızın öne çıkma fırsatı olmuyor. Mesela rahmetli Adnan Kahveci’nin ortaya çıkmasının stratejisine baktığımızda bu tamamen bireysel bir seçimin bireysel bir desteğidir. Arkasında inanılmaz derecede tepkilerin olduğu, herkesin kışkırdığı ve “Bu sivri akıllı ne arıyor burada?” diye birçok çatışmanın, kişisel olarak şehidi olduğum çatışmanın yaşandığı bir ortamda Sayın Özal’ın şahsi tasarrufuyla orada bulunabilmiş birisi. Şimdi, biz bu tür insanlarımızı öne çıkarmak için kültürel bir altyapıya sahip miyiz yani “Kültür bunu doğuruyor mu, bu tür insanları öne çıkartıyor mu?” diye baktığımızda çıkarmadığını çok rahatlıkla söyleyebiliriz. Zaten bilgiyle ve bilimle, akılla olan ilişkimizin de Osmanlıdan iki yüz yıl önce ciddi anlamda kesilmiş olması yani

bilimsel hayatın canlılığının iki yüz yıl önce yitirilmiş olmasından kaynaklanan tarihsel bir sıkıntımız var. Moğol istilası, efendim, işte Haçlı seferleri ve Safevi baskısının getirdiği bir toplumsal yapı bizim dinsel olarak ve toplumsal, kültürel olarak içe kapanan bir tahkim yapısına doğru gittiğimizi gösteriyor tarihi olgular ve bunun da zekânın öne çıkması konusunda olumsuz bir ortama neden olduğu gibi bir görüş ileri sürülebilir. Tabii biz kendi kültürümüz açısından da, kendi köklerimiz üzerine inşa ettiğimiz bir yaşam biçimi, bir hayat sahnesi de oluşturamıyoruz.

Çok basit bir örnek vereyim, mesela, çocuklar arasında şöyle bir çalışma yaptık, dedik ki çocuklara: “Bildiğiniz masal isimlerinden 3 tanesini yazın.” Şimdi, çocukların yazdığı 41 masaldan sadece 3 tanesi -5’inci sınıf çocukları bunlar- bu kültüre ait masallardı, diğerlerinin tamamı yabancı kültürle ait masallardı. Beklenen şudur: Diyelim ki yarısı ya da üçte 2’ sine yakını bu kültürden olsun ama yabancı ülkeleri de tanınsınlar, başka masalları da bilsinler diye düşünebilirdik ama tam tersi bir şey var ve bizim kültürümüzü gerçekten bilmiyorlar ve mesela Cadılar Bayramı’nı bilmiyorlar, karşılığı aynı olan Çiğdem Günü’nü bilmiyorlar, mesela Romeo’yu biliyorlar, Kerem’i bilmiyorlar, Pamuk Prensesi biliyorlar, Nardaniye Hanım kimdir bilmiyorlar. Yani Nardaniye Hanım Pamuk Prensesten yaklaşık iki yüz kırk sene önce yazılmış olan bir şey. Mesela Noel Baba’yı biliyorlar, Hızır Baba’yı bilmiyorlar, Selenâ’yı biliyorlar, Umay’yı bilmiyorlar, Elric’i biliyorlar, Hades’i bilmiyorlar, Şükran Günü hindisini biliyorlar, kurban boğasını bilmiyorlar ya da süpürgeyi biliyorlar, küpü bilmiyorlar. Şimdi, bu ne demektir? Bu şu demektir: Yani siz bir şey üretecekseniz kendi kökünüzün üzerine çıkmalısınız. Bunun böyle milliyetçilikle ilgisi yok, insan olmakla ilgisi var, bulunduğu topraktan beslenmekle ilgisi var. O sebeple bizim zekâyâ yaklaşımımızın bu tarihsel perspektifini, filozofisini oluşturmadan ortaya konulabileceğini çok düşünmüyorum çünkü bilgiyle münasebetimizde bir sorun olduğunu düşünüyorum.

Burada hemen arkasından somut bazı örnekler vermeye çalışacağım. Bizim bazı deneyimlerimiz olmuş, mesela fen lisesi gibi. Bugün fen lisesi zeki çocukları öğütme kurumlarına dönüşmüş vaziyette. Mesela İstanbul’da 4 tane fen litemiz var, bunlardan 3 tanesinde çok ciddi öğretmen açığımız var, laboratuvarlarımız yok ve biz bu çocukları alıyoruz, diyoruz ki: Seni üniversite sınavına yönlendiriyorum ve benim için toplumun kaymağı olan bir zekâyı tutuyorum lüzumsuz bir logaritma işi gibi basit bir şeyi yönlendiriyorum. O çocuk için o bir rutindir, sıradan bir eylemdir, işlemdir ve zaman israfıdır. Mesela bu çocukların kaç tanesi temel bilimlerde okuyor diye bir istatistiğe baktım. Bu çocuklardan sadece yüzde dört nokta küsuru temel bilimlerde okuyorlar yani hep uygulamalı bilimlere gitmeyi istiyorlar. İşte, ben tıp okuyayım veya işte endüstri mühendisi olayım vesaire gibi uygulamalı bilimlere gitmeye çalışıyorlar. Oysa fen liselerinden mezun olan çocukların temel bilimlere kısmen yönelmesinde yarar var çünkü kuruluş alanında yönetmeliğinde on dört madde var, en önemli maddelerden bir tanesi bu: “Temel bilimlere yönelir.” diyor ama yönelmiyor, hiçbirisi yönelmiyor veya çok azı yöneliyor. Ya da 300 puanla fen lisesine öğrenci alıyoruz gibi.

Şimdi, burada en önemli araçsal faktör ise Türkiye’de, başka ülkelerdeki üstün zekâlı eğitim uzmanlarıyla konuştuğumuzda bizdeki temel farklılığın sınav sistemi olduğunu görüyoruz yani diyorlar ki: Siz bu sınav sistemiyle ilgili değişkeni kontrol edemedikçe asla ülkenizde bir sistem kuramazsınız. Bunun da somut gerekçeleri şöyle: Çocukların çocukluk yaşantılarını öldürüyoruz yani oyun oynamalarını engelliyoruz. Sürekli odalara kapatıyoruz, yıllar boyunca odalarda kalıyorlar sonra bir çıkıyorlar hayatı tanımıyorlar, trafiği tanımıyorlar. Düğün bilmiyorlar, cenaze bilmiyorlar, bayram bilmiyorlar, misafir bilmiyorlar ve bunun bilinmemesi için de aile para harcıyor yani çocukların böyle yetişmesi için. Şimdi bu düğün bilmeyen, bayram bilmeyen, seyran bilmeyen çocukların nasıl bir sosyalleşme yaşayacağı, çok zeki olsa bile bunun duygusal zekâsı ve sosyal zekâsı gelişmeyince bir kâmil insan olamayacağı noktasında çok basit bir kanaatte bulunamaz mıyız? Biz bu çocuklarımızı göz göre göre -kâmil manada söylüyorum- insan olmasınlar diye ülke olarak yaptırımlar koyuyoruz, ödüller veriyoruz, koskoca ilanlar, afişler asıyoruz: “Şu kadar öğrenci dershanemizde şurayı kazanmıştır.” Peki sizin dershanenize kaç kişi devam etti? 6.430 kişi devam etti. “Peki bunun tam listesini görebilir miyim?” diye soruyorum, yazı yazıyorum, istiyorum, kimse bana tam liste vermiyor. Ya kaç kişi kazandı, gerçekten kaç kişi ne puan aldı? Sizin dershanenize gidip de sıfır çektiğini söylediğiniz çocuklar ne yaptılar? Şimdi, ÖSYM diye bir kuruluşumuz var, yine bu sınavla ilgili. Biz ÖSYM’yi kutlarız. “Şöyle güzel çalışıyor, dünyanın örnek kurumu, gerçi son zamanlarda biraz bozuldu filan.” Hayır, kurulduğundan beri Türk çocuklarına ihanet eden bir kurum kanaatimce. Şundan dolayı: ÖSYM sadece bir dakikada soru çözebilen çocukları saptıyor, öğrenmiş olan çocukları saptamıyor. “Bana iki dakika verin ben yapayım.” “Üç dakika verin, ben de yapabiliyorum.” diyor. “Hayır, sana bir dakika veriyorum.” diyor ama sonuçta sınavdan çıkan çocuğa başarısız kimliğini resmî olarak vuruyoruz.

Bir dershanede bir grup öğrenciyi aldık, 26 kişilik bir öğrenci grubu. Bu gruba dedik ki: “Size kırk dakika süre veriyoruz, 40 tane de soru veriyoruz.” Bu çocukların içinden sadece 7 tanesi 40 sorunun 40’ını da yapabildi, diğerleri yapamadı. Sonra dedik ki: “Kırk dakika değil de seksen dakika veriyoruz, çıkmayın.” Sonra bu 7 rakamı 14’e çıkıttı. Ondan sonra yirmi dakika daha uzattık, 2 kişi daha

yapabildi. Şimdi, bu şu demek: “İki dakika verirseniz yapabilirim aslında ama ben bir dakikada yapamıyorum diye bana aptal diyorsunuz, bana başarısız diyorsunuz ve bunu resmî olarak söylüyorsunuz, beni hayat boyunca başarısızlık kimliğine mahkûm ediyorsunuz.” Şurada size isim isim 37 tane çocuğumuzun ismini verebilirim, Türkiye’de barajı geçememiş ama dünyanın en iyi üniversitelerinde, ilk 100’e giren üniversitelerde birkaç tanesi de çift dal olmak üzere okumuş olan çocukların ismini verebilirim.

Şimdi, biz ÖSYM gibi kurumlara çocukların zekâsı nasıl öğütülür, nasıl israf edilir bunun ispatlarını çalışıyoruz gibi geliyor bana. Mesela uluslararası sınavlar var PISA, TIMSS, PIRLS gibi. Bu sınavların birisinde yedi-sekiz sene kadar önce Brüksel’den gelen heyetle konuşurken bize bir soru gösterdiler, dediler ki: “Bir havuz problemi var, havuzun deliği ortada, ortadaki delikten su akıyor, işte, suyun akma hızını vesaire çocuk ölçecek. Havuzun deliği dipte olursa Türk çocukları yapabiliyor, ortada olursa delik yapamıyorlar. Ya bunu biz anlamadık, nedir?” Anlaşıldı ki dersanelerde bir kalıp var, bir soru kalıbı ve delik hep altta. O yüzden de ortada delik olunca bizim ülkemizden bir tane bile çocuk bu soruyu yapamamış. Ve bunu en iyi dersaneler, en iyi okullar yapmaya çalışıyor. Çocuklarımızı bu hâle para harcayarak getirmeye çalışıyoruz.

Başka bir şey, mesela bundan bir buçuk ay önce bir ilkokul birinci sınıfta bir matematik dersi yaptım. Dedim ki: “Gelirken dışarıda 10 kişi vardı. ‘Nereye gidiyorsunuz?’ dedim, işte, tiyatroya gideceğiz taksi bekliyoruz, şoför hariç bir taksi 4 kişi alıyormuş, kaç taksiye binmeleri gerekir?” Çocuklara soruyorum. Öğretmen benim Gazi’den öğrencim olan birisi ve sekiz yıllık öğretmen. Çocukların yarısına yakını “Üç.” dedi, yani “Üç taksi gerekir 10 kişi için.” dediler. Bir grup çocuk “Beş.” dedi, bir grup çocuk da “İki.” dedi. Öğretmen arkasını döndü ve parmağıyla üçü gösterip “Üç deyin, üç deyin.” diye işaret etti. Bunu fark ettiğimde de gülümsedi. “Beş.” diyen çocuğu kaldırdım, bir tanesi. Dedim ki: “Niye ‘Beş.’ dedin kuzum, hadi bir anlat.” Bana dedi ki: “Rahat rahat gitsinler öğretmenim.” Şimdi, bakın çocuk aslında üçü hesaplamış ama beşin felsefesini yapıyor yani konfora dönmüş çocuk yani üçü biliyor zaten. Mesela bir başka çocuk, bu sol arka tarafta oturan çocuk diyor ki: “Geçen hafta Çayyolu’na anneannelere gittik. Taksi çok pahalı, sıkışınlar. İki taksi yeter.” Hepsî doğru. Sistem diyor ki: Üç ders sena aferin derim. İki, beş ders seni dışarım. Aileler bir araya geliyor “Bizim çocuklar acaba niye yapamadılar, etüt mü aldırsak?” Öğretmen diyor ki: “Bu konuyu tekrar edelim, niye üç diyemiyorlar?” diyor.

Şimdi, bakın bir zulüm var ortada ve bu zulüm inanılmaz bir şekilde her gün, her saniye sürüyor. Milyarlarca bunun örneği var. Bu tür örnekleri çok fazla arttırmak mümkün ama başka şeyler de var bizim konuşmadığımız. Mesela kız çocuklarımızın akıl yürütme puanları daha düşük çıkıyor. Cinsiyetle ilgili doğuştan hiçbir fark olmadığını gösteren on binlerce araştırma var ama bu niye böyle çıkıyor?

Bakın, başka bir şey söyleyeyim: Doğudaki çocuklarımızın ya da ana dili Türkçe olmayan çocuklarımızın zekâ katsayılarında sorun var. Şimdi, bunu şu anlamda söylüyorum: Zekâyla dil arasında çok ciddi bir bağ var, dil ve düşünce arasında ciddi bir bağ var ve benim ana dili Türkçe olmayan evlatlarımla, onların zekâsı bu ülkenin sermayesidir, millî servetidir. Şimdi, bu çocuklarda dil ve düşünce gelişmediği için... Niye gelişmiyor? Tam kritik dönemde çok kısıtlı kelimelerle konuşmaya çalışıyor. Tam kritik dönemde Türkçeyi konuşmadığı için bir baskı hissediyor ve bütün bu kritik dönemler geçtiği için sonradan da telafisi mümkün olmuyor ve benim çocuklarım yani buradaki etnik kökeni ne olursa olsun benim evlatlarım bu ülkenin sermayesiyle onların zekâsının potansiyelini ben açığa çıkartamıyorum. Bir daha elimden kaçıyor bu çocuk. O zaman bu devletin oturup “Bu ülkenin her tarafında oturan her çocuk benim evladımdır, bunun bütün potansiyelinin açığa çıkması için ne gerekiyorsa yapmak namusumuzdur.” demesi lazım, ki söylem olarak değil tabii ki eylem olarak diyebilmemiz lazım bunu.

Okuduğunu anlama becerilerinde ciddi sıkıntılar var. Mesela fukaralık ciddi bir sorun. 30 tane fen lisesi öğrencisinden sadece 1 tanesi fakir Türkiye’de, 17 tane Anadolu lisesi öğrencisinden sadece 1 tanesi fakir çocuğu. Bu fakirlerin içinde hiç mi zeki yok? Elbette var ama sistem bunu öylesine sınırlıyor ki, Türkiye’nin eşitsizlik üzerinden götürmesi gereken bir eğitim tartışmasını biz tutup bunu -beni bağışlamanızı, affetmenizi rica ederek söylüyorum- laiklik üzerinden götürüyoruz ya da 4+4 imam-hatip üzerinden götürüyoruz. Elbette haddim olmadığı için affınızı rica ediyorum ama bunu söylemek durumundayım yani bizim eğitim sistemimizde oturttığımız gereken eksen eşitsizliktir; diğerleri tamamen sonraki faktörlerdir, demokrasidir, şudur budur, onu siyasi irade halleder, bilim adamlarının da üstüne vazife değil ama bu kısmı, eşitsizlik kısmı bizim üstümüze de vazife. Fakat bilim adamları da maalesef çok fazla politize olduğu için bu konuları sağlıklı bir zeminde konuşamıyoruz.

Bizim engelli çocuklarımıza verdiğimiz desteğin binde 1’ini, abartmıyorum, binde 1’ini dahi üstün zekâlılara veremiyoruz, vermiyoruz. Niye vermiyoruz? Eğer o çocukları seçmeye çalışırsak torpil olur. Bu ciddi anlamda bir şey. Peki, biraz somuta indirirsek ne yapalım, yani peki, tamam, böyle bir sorunumuz var, ne yapalım? Ben, burada, Sayın Başbakanın geçen sene 17 Nisandaki bir

konusmasından kısaca söz etmek istiyorum. Diyor ki: “Bu geniş coğrafyada yaşayan her bir insanın şu soruyu kendisine çok güçlü ve samimi bir şekilde sormasını, bunun cevabını en samimi şekilde aramasını, araştırmasını gönülden arzu ediyorum. Nerede yanlış yaptık ve yapıyoruz? Neden bu hâdeyiz? Hangi hata, hangi eksiklik bizim coğrafyamızı, bizim medeniyetimizi buralara getirdi? Bu coğrafya neden kanla, gözyaşıyla, fakirlikle anılan bir coğrafyadır? Neden her köşeden bir feryat yükseliyor? Neden bilim üretilmiyor? Neden şu olmuyor, neden bu olmuyor?” Bu soru sorulduğundan beri ben cevap veren kimseyi görmedim yani tweet de attım “Bir cevap verin.” diye, kimse de vermedi. Bizim bu perspektifte bir yanıt aramamız ihtiyacı içerisinde olduğumuz kanısındayım. Şundan dolayı: Biz neden dünyadaki ilk 500 üniversite içerisinde İslam ülkesi olan, Müslüman topluma ait olan bir üniversite doğru dürüst göremiyoruz. Yani gerçekten çeşitli ölçülere göre ya da beş tane ayrı norm var, beşinde de çıkmıyor mesela, bazılarında tek tek çıkıyor. Böyle düşündüğümüzde bizim zekâyı genel olarak zihniyet dünyasıyla ilişkilendirme ihtiyacımız çıkıyor yani bunun antropolojisine bir bakmak gerekiyor. Bu sadece bir mevzuat meselesi değil, “Millî Eğitim şunu yapsın, Sağlık Bakanlığı bunu yapsın.” meselesi değil. Bunun bu arka planı gözetilmeden -ki “filozofisi” diye söylüyorum- biraz zor.

Ne yapalım? Önce bir ulusal eğitim planı yapmalıyız bence. Türkiye'nin bir ulusal eğitim planı yok ve 2023 gibi bazı stratejik planlar ya stratejik plan değil ya da eğitim planı değil. Bundan dolayı bizim özellikle eğitimle ilgili bir ulusal plana ihtiyacımız var ve bunun tartışılmasına ihtiyacımız var. Bu olmadığı için de politikalarımız günlük, aylık olarak değişebiliyor, yıllık olarak değişebiliyor. Ve bizim, böyle, yedi sekiz tane sektör değil, iki tane sektöre ciddi anlamda yönelmemiz ihtiyacı var. Bütün sektörleri baktığımızda dünyada sadece iki sektör bütün sektörlerin anası konumunda bir faktöriyel desen ortaya çıkartıyor. Bu faktörlerden bir tanesi enerji, bir tanesi eğitim. Bu iki faktör kontrol edildiğinde bütün dünyanın kontrol edilmesi çok fazla mümkün. Böyle düşündüğümüzde, diyelim ki, eğitimi düşündük. Ne düşüneceğiz? Mesela şöyle bir somut önerim var: Finlandiya'yı çok çok överek anlatırlar. Arka planında çok çok olumsuz koşulları olan bir ülkedir, onlara şu anda değinmeyeceğim vakit almamak için ama Finlandiya'nın bir özelliği var...

BAŞKAN – Hocam, değinebilirsiniz, açabilirsiniz.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK - Şöyle: Mesela Finlandiya, okul katliamlarının en yüksek olduğu 3 ülkeden 1 tanesidir. Finlandiya, okul mutsuzluğunun en yüksek olduğu ilk 5 ülke arasındadır. Finlandiya, sosyal psikologların yayınladığı bir manifestoyla “Biz okullarda çocuklara ne yapıyoruz ki bu kadar sorunlu çocuk çıkıyor, bu kadar intihar oluyor?” dediği bir ülkedir. Finlandiya, eğitimi PISA çerçevesine sıkıştırıp insan olmakla PISA'da başarılı olmak arasında bir yanılama yaratan bir ülkedir. Buna benzer birçok faktör var.

Burada benim öne süreceğim şey şu: Finlandiya'nın çok önemli bir özelliği var. Cep telefonları ve şu tabletlerde yani mobil olanlarda Bios'ta bir şey var, bir yazılım var, bu yazılımı sadece Finliler üretiyor ve Apple da onlardan alıyor, Samsung da onlardan alıyor, herkes onlardan alıyor. Bunun hikâyesine baktığımızda, Fin Eğitim Müşavirinin söylediği bir şey var, diyor ki: “Biz çocuklar için yazılımla ilgili bir şey yaptık çok uzun yıllar önce ve birçok, on binlerce çocuğa ‘Çocuklar için yazılım nasıl üretilir?’ diye bunu öğrettik. Bunların içerisinde de binlerce yazılım dehası çıktı ve onlar bizim önümüzü çok açtılar.”

Benim Türkiye için önerim şu: Bizim böyle mevzuatla zekâ kotarmak biçiminde değil de fiilî durum yaratarak zekâyı yönlendirmeye yönelmemiz gerekiyor gibi geliyor bana. Mesela Scratch diye bir yazılım var, mesela Alice diye bir yazılım var, mesela Microsoft Visual Basic diye bir yazılım var, mesela TNC diye bir yazılım var; bunlar Carnegie Mellon gibi gerçekten çok büyük üniversitelerin çok büyük yatırımlar yaparak “Çocuklar yazılım üretsin.” diye geliştirdiği yazılımlar ve bunlar bedava yani parasız yazılımlar. Biz, Türkiye için bu yazılımlardan da esinlenerek ya da bunları kullanarak yüz binlerce çocuğumuza yazılım öğretmek konusunda bir ortam hazırlarsak, ki yazılımda başarılı olan bir ülkenin doğal kaynağı hiç önemli değil, nüfusuyla ilgili belli bir optimum noktaya kadar önemli değil, şu değil, şu değil, şu değil, coğrafyası değil, hiçbir şeyi değil, yazılım üreten ülkenin önümüzdeki on yıllarda büyük ölçüde sıçrama yaratacak kabiliyette birtakım ürünler ortaya koyması mümkün ve zekânın gelişmesinin temel kaldıraçlarından bir tanesi, araçsal olarak. Eğer biz yüz binlerce çocuğumuza bu tür yazılımları okullarımızın içerisine sokabilirsek ya da bazı sivil girişimlerle bunu halledebilirsek bunların içerisinde, inanıyorum ki iki sene içerisinde binlercesi çıkacak, üç sene içerisinde binlercesi çıkacak. Ben bunu satrançla ilgili yaşadım. Türkiye satrançta inanılmaz sıkıntıları olan bir ülkeydi ama İş Bankasıyla, belirli kuruluşlarla –Sayın Vekilim çok daha iyi bilir o konuyu- okullarla irtibatlandırdığımızda satrançta inanılmaz bir patlama oldu birdenbire satrançta. Ben bunun yazılımla yapılması gerektiğini ve zekânın bir şekilde ortaya konulmasının bir aracı olduğunu düşünüyorum. Mesela sporla ilgili, bizim Belçika kadar lisanslı sporcumuz yok, Almanya bizim onlarca katımız kadar lisanslı sporcuya sahip nüfusumuz çok da çok farklı olmamasına rağmen. Mesela Türkiye'nin bir antropometrik ölçümünün yapılması lazım. Okullardaki her çocuğun... Biz bunu

yapıyoruz. Dikey sıçraması, akciğer volümü, kas-yağ oranı, şudur, şudur, on altı değişken açısından her çocuğun “Spora yeteneği nedir?”, “İleride hangi spor dallarına yatkındır?”, “Çocuk nereye yönlendirilmelidir?” ilkokulda bunu saptamak mümkün. Bunu alırsam, mesela federasyonlarla bu bilgiyi paylaşsam o zaman inanılmaz bir yönlendirme olacak ve çocukları daha ilkokuldayken ben -spor yetenekli çocukları, sadece matematik yeteneklilere bakmayalım- bu tür çocukları da ileriye yönelik olarak şimdiden yetiştirmiş ve lisanslamış olacağım böyle bir şey yapabilirsem. Bunu müzikte de yapmak çok kolay. Sadece sekiz değişkenle müzik kabiliyeti olan çocukları sadece yirmi dakikanın içerisinde bir yıl içerisinde yayarak yüz binlerce çocuğu saptamak mümkün yani her yönden çocukların zekâsını ölçmek anlamında.

Bizim muhakkak bir konsorsiyuma da ihtiyacımız var. Bir uluslararası know how için üniversitelerden özel ve üçüncü sektörden bir konsorsiyum olursa burada proje üretmek çok daha rahat olabilir yani resmî atmosferlerde bu işlerde çok zorlanıyoruz. Mesela üstün zekâlı çocuklar yönetmeliğini çıkarmaya çalıştık ben görevdeyken, iki buçuk sene uğraştık, bir yönetmelik çıkartamadık, o kadar zorlandık. Ama şöyle bir şey var: Türkiye’de üstün zekâlı çocuklar eğitimiyle ilgili kaç kişi vardır? Sağdan say 10 kişi, soldan say 10 kişi ve alt düzeyde de hiç yok. Mesela bilim sanat merkezlerinde üstün zekâlı çocuk eğitimi almış bir tane öğretmen var mıdır? Binlerce öğretmen var, bir tane öğretmen yok. Sadece iki haftalık, üç haftalık kurslarla “Üstün zekâlı çocukların özellikleri şunlardır, onlara şöyle davranmak gerekir.” gibi tamamen köpük bilgileri haiz meslektaşlarımız var. Biz kaç kişiyi üstün zekâlılar üzerinde yönlendirdik yurt dışındaki merkezlere? Hangi üniversitelerimizde çok yüksek bütçesi olan bir araştırma merkezi kurduk, uygulama merkezi kurduk? Hangi eğitim fakültesini pilot eğitim fakültesi yaptık bunun için? Bu tür tedbirlerin çok acilen alınmasında fayda var. Millî Eğitim Bakanlığının bu anlamda... Ben de millî eğitimiçi olduğum için söylemekte mahzur bulmuyorum: Hastayla operatör aynı kişi olmaz yani Millî Eğitim Bakanlığı bunu halledemez. Bunun dışarıdan bir şekilde halledilmesine ihtiyaç var ve resmî prosedüre soktuğumuzda yine şey yapacağız. TÜBİTAK’la ilgili de sıkıntılarımız var. Mesela bizim 1.000 yayın başına düşen patent sayımız Türkiye’de 24, Almanya’da 144, Japonya’da 324. Bizde üniversitelerin araştırma sistematğinde hâlâ disiplin odaklı bir araştırma var ve bu, zekâ israfına yol açıyor. “Disiplin odaklı” ne demek? Mesela bir biyolog biyolojiyle ilgili çalışma yapıyor. Disiplinler arası çalışma oranı çok düşük. Kaldı ki on beş-yirmi senedir dünyada crossdisciplinary araştırmalardan ziyade “transdisciplinary” dediğimiz araştırmalar ortaya çıktı. “Transdisciplinary” dan kastı şu: Bir üniversite “Kendi içimde araştırma yaptım, oldu bitti.” diyemez. Devleti çağırır, kamu sektörünü çağırır, özeli çağırır, sivil toplumu çağırır, ilgili şahısları çağırır; hepsi bir araya gelir ve Türkiye’nin sorunu, ihtiyacı neyse bunu yapar. Ben Üniversite Öğretim Üyesi olarak ne yapıyorum? Rektörlüğün İnternet sitesini açıyorum. Profesör olmak için kaç puan gerekiyor? En kısa yoldan bir araştırma yapıyorum, bu “10 puan” diyor, “10 puanlık yapayım bu sefer.”; 2 daha yaparsam şu olur, 3 daha... Pösteki saydırır gibi bize saydırıyorlar ve bu araştırmaların kullanılabilirlik düzeyine baktığımızda bir sorun görüyoruz: Türkiye indekslere giren araştırma sayısında dünyada 19’uncu ama bunların işe yaraması, kullanılabilirliği, vesaire gibi ölçütlere baktığımızda 80’li sıralardayız yani çok araştırma yapıyoruz ama bu araştırmalar bir işe yaramıyor. Peki, bu araştırmaları yapan zekâlar ne yapıyor yani onlar neyle uğraşıyor? Onlar puan oluşturmaya çalışıyorlar, uğraşıyorlar. Bu bir fenomen ve bunun birbirini etkileyen birçok boyutu var yani bir çoklu analiz yapmak gerektiren bir durum söz konusu. Mesela bizim bir tane dahi öğretmen yetiştirmeyle ilgili model fakültemiz yok. Bu çocukları nasıl saptarız, nasıl yönlendiririz... Bununla ilgili çok dolaylı hocalarımız var. Yükseköğretimin bu anlamda meselesi, eğitim fakültelerinin meselesi, millî eğitimin meselesi, Sağlık Bakanlığının meselesi, TÜBİTAK’ın meselesi... Mesela bizim 2023 hedefimiz ARGE’de yüzde 3’e varmak ama bu çok abartılı bir hedef, “Yüzde 2’lere ulaşırsak iyi.” diye bakıyoruz ama Güney Kore’nin 2004 hedefi yüzde 5 ARGE’de. Neyle rekabet ediyoruz? Kiminle rekabet ediyoruz? İhraç ettiğimiz ürünlerdeki yüksek teknoloji oranı sadece yüzde 3,4. Bu ne demektir? Bu, “Zekâyla ilgili bir yönlendirme sorununuz var.” demektir.

Bütün bunlara baktığımızda bizim bir modele ihtiyacımız var. Peki, yarın ne yapalım? Onunla ilgili şöyle bir önerim var: Bizim sınıf içerisinde, okulun içerisinde ve okulun dışında ayrı bir kuruma ihtiyacımız var. “Sınıf içinde” derken kastettiğim şey şudur: Bizim her sınıf düzeyinde zenginleştirilmiş içeriklere ihtiyacımız var. Biz, mesela diyoruz ki Türkiye’de: “İlkokul 1’e başlayacak çocuklara okuma yazma öğretmeyin, 1’inci sınıfta sıkılıyor.” “Çocuk okula hazır mı?” diyoruz. “Okul çocuğa hazır mı?” diye soran yok. Bunu bilim adamları da sormuyorlar. Okul çocuğa hazır olsa “Benim bu yavrum okuma biliyor.” sana yönelik şöyle bir müfredatım var, “Benim bu yavrum bilmiyor.” sana yönelik şu var... Okul çocuğa hazır değil ki, onun için “Okuma yazma öğretmeyin.” yani bu çocuktan uyaran saklayın yani kitap, defter kaldırın. Bunu kim söylüyor? Öğretmenler söylüyor, “Okutmayın çocukları, 1’inci sınıfta sıkılıyorlar.” diyor, çocuğun gelişimini durdurmak eğitimciler tarafından öneriliyor. O zaman benim müfredat yapısına yeniden bir bakmam lazım. Mesela 2003’te, 2004’te hazırlanan müfredatı hazırlayan ekibin başında olduğum için hangi koşullarda neleri

yapamadığımızı, nerede sıkıntı çektiğimizi, neden bu müfredatın döneminin geçtiğini çok rahatlıkla anlatabilirim ama anlatmaya çalıştığım esas şey şu: Bu müfredat yapısı, bu sınıf yapısı, bu öğrenci-öğretmen etkileşimi yapısı üstün zekâlı çocukların aleyhine işliyor, çünkü okul çocuğa hazır değil. Diyor ki: “Öğretmenim, şu yoldan da bunu çözebilir miyiz.” “Sen çok akıllısın değil mi?” diyor. Şimdi, bir iki söylemeye çalışıyor çocuk, sonra susuyor ya da kavga etmeye başlıyor öğretmeniyle, güç mücadelesine giriyor. Bizim sınıf içerisinde zenginleştirilmiş paralel bir müfredata ihtiyacımız var. Yani okul öncesinden başlayıp lise sona kadar paralel müfredat olursa... Paralel müfredattan kastım şu: Bir, Türkiye ortalaması için müfredat var. Biz bu Türkiye ortalamasında köydeki, kırdaki, kentteki her türlü çocuk için bir ortalama saptamışız. Biz, herkes bu saptamaya mahkûm, her çocuk zekâsı ne olursa olsun mahkûm diyoruz. Zeki çocuklar için paralel bir müfredat olursa çocuk şu anda uzaktan öğrenmeyle ilgili çok rahat imkânlarımız da var veya sınıf içerisinde yapma imkânımız var, o çocukları sınıf içerisinde zenginleştirilmiş içeriklerle buluşturabiliriz. Peki, bu birinci katman.

İkinci katman: Çocuğu dersten aldım, “ Benim okulumda kaynak odası var, kaynak odasında seninle şu etkinliği yapacağız.” dedim. Bu bir personel gerektiriyor. Mesela biz kaynaştırma çok iyidir, kaynaştırma çocuklarımızı da sınıfa koyalım diyoruz ama Amerika'dan esinlendiğimiz kaynaştırma modelini Türkiye'ye getirirken onların sınıfa koyduğu yardımcı öğretmeni koymadan kaynaştırma yapıyoruz. Şimdi, onlar kaynaştırma yapıyorlar da bir gönüllü veli geliyor, bir yardımcı personel geliyor, öğretmen sınıfta, yani 2-3 kişi var kaynaştırma çocuğu olan sınıflarda. Şimdi, ben “Bu çocuk kaynaştırma çocuğu, sana başka bir görevli de vermiyorum, sen bununla mı uğraşacaksın, sınıfla mı uğraşacaksın?” diyorum öğretmene. Şimdi, bu tür uygulamayla ilgili ciddi sıkıntılarımız var.

İkinci kademe ya da katman okul içindeki kaynak odalarıdır ya da okuldaki köşelerdir, koridorlardır, okuldaki dijital panolardır vesaire vesaire.

Üçüncü katman, okul dışında, çocukların yönlendirilebileceği sanat, spor ve bilim merkezleridir. Bu çocukların içerisinden isteyen çocuklar buralara istedikleri gibi giderler, hiçbir ücret de ödemezler.

Dördüncü katman şudur: Bazı çocuklar için özel okullar olur. Bu çocuklar belli okullarda, belli dönemlerde durabilmelidir. Her gün o okula gitmek zorunda değil ama diyelim ki haftada üç yarım gün veya dört gün, neyse, o okulda bulunmalıdır ve Türkiye'nin bir şekilde bu sınav sistemini halledip...Nasıl halleder Türkiye sınav sistemini? Bunun dünyada örnekleri var, Güney Kore örneği var, Şili örneği var vesaire. Bizim bütün okullarımızın koşullarını, sınıflarımızın şartlarını... UNESCO'nun bir sınıfta neler olmalıdır, bir okulda neler olmalıdır, öğretmen-öğrenci oranı ne olmalıdır, çocuk başına metraj ne olmalıdır gibi ölçütleri var. Bu ölçütlere göre ortalama, çok da abartmadan, bütün Türkiye'deki okulları belli bir standarda ulaştırabilirsem, şu anda yaklaşık 180 bin civarında öğretmen açığımız var, öğretmen açığımızı tamamlarsam, yaklaşık 200 bin civarında derslik açığımız var, bunları tamamlarsam diyeceğim ki insanıma: “Bakın, her okulun öğretmeni tamam, her okul güzel bir standarda sahip, her okulda bilgisayarım, tabletim var -her neyse- herkes mahalle mektebine.” Şimdi, neden bazı okullarımız gözde? Ankara Atatürk Anadolu Lisesi. Bana birisi sorsa, dese ki: “Ziya Hoca, sen bizim çocuğu tanıyorsun. Ankara'da Anadolu liselerinin içerisinde göndermek istemediğin bir lise var mıdır?” Başta Atatürk Anadolu Lisesini yazarım, birtakım ciddi dezavantajları olduğu için. Ama durum nedir? Belli çocuklar, başarılı çocuklar bir okula getiriliyorlar, sanki okul başarılıymış gibi, sanki öğretmen başarılıymış gibi, sanki yönetim başarılıymış gibi algılanıyor. Oysa, o çocuklar nereye giderse gitsin başarılılar, hangi okulda okurlarsa okusunlar. O hâlde, okulların iyi olmasıyla bir takıntımız yok bizim. İyi olması gereken, bütün okulların belli bir standarda sahip olması. Bu standardı sağlarsam vatandaşım “Mahalle mektebine git.” diyebilirim. Şimdi bunu yapmadan, yani temel ihtiyaçları yapmadan, karnım aç, yani benim öğretmenim yok daha, benim sınıfım yok, karnım aç. Şimdi, bir karnımı doyurun, ondan sonra ben zaten mahalle mektebine götürürüm çocuğu. Fakat, geri kalan üstün zekâlıların oranının her ülkede yüzde 2 civarında olduğunu düşünürsek, bu yüzde 2'lik çocuklar içinde çok çok özel, çoktan seçmeli olmayan bir seçme ya da değerlendirme diyelim buna daha çok, çalışması yapıp, etüdü yapıp bu toplumun kaymağı dediğimiz çocukları özel ortamlarda barındırabilmeliyiz. Yani herkes için bir sınav değil. Eskiden fen lisesi sınavına girmeye kim cesaret ederdi? Bir okuldan 3-5 çocuk ederdi, diğerleri edemezdi, yani senin başvurman dahi mümkün değil, komik olurdu başvururlarsa. Aynen söylediğim budur, yüzde 1,5'i, 2'yi geçmeyen oranda nüfusa ayarlanmış olarak belli bir okul kapasitesi, öğrenci kapasitesi olan okullar, bunlar için de çoktan seçmeli olmayan özel seçme değerlendirme yollarıyla toplumun kaymağı olan bu çocukların zaman zaman genel okullarda, zaman zaman buralarda bir şekilde yetiştirmemiz icap ettiğini düşünüyorum ve muhakkak surette bu çocukların seçilmesiyle ilgili ulusal test geliştirme, batarya geliştirme çalışmasına acilen ihtiyaç var. Yani bütün bu değiştirme testleri vesaire... Mesela çocuğa kalorifer peteği gösteriyor “Bu nedir?” diyor, çocuk bilmiyor, görmemiş, soba biliyor çocuk. Ama o çocuk onu yapamamış sayılıyor. Mesela çocuğun kullanmadığı günlük dilinde bir kelime var, başka bir kelimeyi kullansam biliyor, ama onu bilememiş sayılıyor, puan kaybediyor çocuk. Dolayısıyla bunun biraz mahallileşmesi gerekiyor, daha doğrusu Türkiye'ye özgü yerleşmesi gerekiyor. Şimdi, bu

okul modeli böyle kurulursa, yani sınıf-sınıf dışı, okul-okul dışı gibi bir model oturtulursa, bunun da paralel müfredatları hazırlanır, birdenbire yani hemen bir senenin içerisinde diyelim ki 500 tane müfettiş, diyelim ki 5 bin tane öğretmen, diyelim ki 200 tane öğretim üyesi, bu konularla ilgili bir uluslararası know how'ın içine sokulur ve bir sene yoğunlarsa Türkiye'de bu meselenin seyri değişir diye düşünüyorum. Çünkü bizde üstün zekâlı uzmanımız yok gerçekten. Mesela bir merkez kurmak konusunda çok başarılı bir örnek Türkiye'de hiç yok. olan bütün örnekleri gezme, inceleme, tartışma, tanıma fırsatım oldu. Mesela benim Cincinnati'de gördüğüm gibi bir merkez hiçbir yerde yok, benim Moskova'da gördüğüm gibi, Suriye'de gördüğüm gibi bir merkez hiçbir yerde yok, Türkiye'de yok. Şimdi, böyle düşündüğümüzde, hem gündelik rutinlerimizin bir taraftan yapılması gerekiyor aktüel olanlar hem de tarihsel, kültürel antropolojik olarak Türkiye'nin bilgiyle münasebetini yeniden değerlendiren ve evrensel kavramı, üniversal kavram ne demektir, üniversite ne demektir, gömleğin ilk düğmesine gidip tartışmamız gereken bir çağa geldi Türkiye. O yüzden de bütün bunları halletmeden bir yere varacağımızı kişisel olarak düşünmüyorum, çünkü felsefesini kurmak söz konusu değilse işi yapmak söz konusu değil.

Ben çok özet olarak söyleyeceklerim, arz edeceklerim bunlar efendim.

BAŞKAN – Henüz üniversiteye geldik Hocam. Üniversitede bu müfredat, paralel müfredat, içi dışı, orada ne yapıyoruz çocuklara? O sırada bir üniversiteye sıçramayla ilgili düşüncelerinizi, üniversitedeki eğitim düşüncelerinizi, üniversitelerin üstün yetenekli çocuklara okul açmasını, onu da bir tamamlarsak.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Bir defa on iki, on üç yaşındaki çocuklar üniversiteye girebilmesi, on beş yaşındaki çocuk da girebilmesi. İkincisi; bazı üniversiteler pilot seçilmeli. Bu anayasa değişikliği eğer mümkün olursa buna cevaz verebilecek bir yapı kurulabilir.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Dünyada örneği var mı?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Dünyada örneği var.

Şunu söyleyebilirim: Bazı üniversiteler pilot seçilirse -mesela Carnegie Mellon yaptı bunu- bu çocukları on üç yaşında, on beş yaşında alabilirler, bu çocuklar üniversite sınavına girmezler, bu çocuklar herhangi bir şekilde belli rutinlere, sınavlara, ders kredi tamamlamaya sokulmazlar, özel danışmanları olur. O danışman ekip kimse, o çocuğa rehberlik edecek 3 kişilik, 4 kişilik danışman ekip, o çocukları bunlar takip ederler. Oturup bir masanın etrafında konuşunca, o çocuk zaten sınavı minavı yoktur, bir değerlendirme yapılmış olur, geçer gider. Bu tür değerlendirme nedir, ölçme nedir, kredi nedir, saat nedir, bunların tamamen dışına sokulması gereken bir grup çocuğumuz var üniversitelerde.

Bir grup çocuğumuz da üstün yetenekli. Ki Türkiye'nin şöyle bir takıntısı da var: İlk bine giren çocuklar üstün yetenekliymiş gibi algılanıyor. Yani yüzde 2'yi düşünürseniz, neresinden baksanız, 30 bine yakın çocuk üstün yeteneklidir. Bu 30 bin çocuğun biz 10 binincisine bile "Ha, orayı mı kazandın?" diyoruz. Hâlbuki o çocuk gerçekten üstün yetenekli. Ama ÖSYM'ye göre olmadığı için biz o çocuk için "Ortalama, eh." diyoruz.

Üniversitelerde birinci koşulumuz, eğitim fakültelerinin ortadan kaldırılması, yani eğitim fakülteleri... Ben eğitim fakültesinin bölüm başkanlığını, dekan yardımcılığını, yönetim kurulu üyeliğini yapmış birisiyim, eğitim fakültelerinin şöyle bir sorunu var: Biz 1980 öncesi paradigmayla öğretmen yetiştirmeye çalışıyoruz ve dünyadan kopya alarak öğretmen yetiştirmeye gayret ediyoruz, işte 97'deki proje vesaire öyledir. Oysa 2'nci Abdülhamit döneminden başlayarak Türkiye'nin köy enstitülerine kadar, öğretmen okullarına kadar inanılmaz bir birikimi var ve bunun üzerinden birçok şeyi çıkarmak mümkün. Biz bunu yapabiliriz, yapıyoruz da zaten, şimdi TED Üniversitesinde de eğitim fakültesi deneme modelini mevzuat elverdiği ölçüde gerçekleştirmeye çalışıyoruz. Eğitim fakültelerinin tümüyle yeniden yapılandırılması, bunu yapamıyorsak hiç olmazsa bir iki tanesinin pilot çalışmaya tabi tutulması, kadro, norm vesaire dikkate alınmaksızın belli insanların orada görevlendirilmesinin mümkün olabilmesi ve Türkiye için telif bir eğitim fakültesi modelinin hayata geçirilmesinin hemen bir iki sene içerisinde yapılması mümkün, bunu yapabiliriz. Bunu yaptığımızda gelen öğretmenlerin kalitesinde bir iyileşme için adım atmış oluruz. Şimdi, eğitim fakültelerinden mezun olan çocuklar... Bu sene dördüncü sınıfta ben ders veriyorum, ikinci dönemin ortasından sonra hiçbirisi derse gelmiyor, derste sürekli KPSS çalışıyorlar. Üçüncü sınıfta sürekli ders dinlemiyor, KPSS çalışıyorlar ve okula gitmiyorlar, imza atmış gibi birbirlerinin yerine sınıfa girip uygulama yapmıyorlar. Bunu Gazi Eğitimdeki çocuklar, yani kendi üniversitem olduğu için rahat söylüyorum. Çocuklar üniversite giriş sınavında ilk 2'de, 3'te puanlar alırken KPSS'de 21'inci sıraya düşüyor Gazi Üniversitesi. Bakın, ÖSYM'nin yaptığı sınavda biz ilk 3'e giriyoruz, ilk 1'deyiz edebiyatta, mesela Türkçede, İngilizcede biz 1'deyiz ÖSYM'nin puanı yüzdelik diliminde, ama KPSS sonucuna bakıyoruz, Ağrı'daki bir eğitim fakültesi ilk 3'e giriyor, biz 21'inci sıradayız Gazi olarak. Çok ciddi, öğretmen yetiştirmenin dinamitlendiği bir yapı var burada.

“Efendim bu sınavı şöyle mi yapalım, böyle mi yapalım? Sınav üç mü olsun, iki mi olsun, bir mi olsun?” Türkiye’nin paradigması bu. Bütün bunları bir kenara attığınızda öğretmen yetiştirmekle ilgili... Mesela eğitim fakültesi izni verilmiyor YÖK’te, Millî Eğitim Bakanlığı da istemiyor. “Niye vermiyorsunuz?” denildiğinde şöyle bir ifade de bulunuyorlar: “Çok sayıda eğitim fakültesi var. Aynısından çok var.” “Bırakın güzel bir şey yapalım, bir tane olsun, müsaade edin, mevzuatla ilgili küçük, yasa değişikliği istemiyoruz, yönetmelik değişikliği yapılsın, Genel Kurul kararı olsun, şunu yapalım dediğimizizde” “Hayır, hep beraber açılırız, hep beraber kapanırız.” noktasına geliyoruz. O zaman da, öğretmen yetiştirme olmadığında üstün zekâlı çocuğun sınıfta herhangi bir şey yapmasının mümkün olmayacağını ben size garanti edebilirim. Çünkü bu çocuk öğretmen değil, bu çocuk belli derslerden bağlantısız yetişmiş birisi. Şu sınıfa giriyor ölçüm alıyor, şu sınıfa giriyor tarih alıyor, şu sınıfa giriyor gelişim dersi, öğrenme dersi alıyor, şu sınıfa giriyor program dersi alıyor. Sonra buna “Sen bunların hepsini birleştir, tarih anlat.” diyorlar. Hoca kendi birleştiremiyor ki. Yani bir tek sınıfta tarih öğretilirken, bunun ölçmesi, bunun program geliştirilmesi, bunun gelişim öğrenmesi, hangi yaşta çocuk tarihsel soyut kavramları algılar vesaire, bunun aynı yerde öğrenilmesi lazım. Biz bunları newtonyan biçimde parçalamışız, çocuktan bunu bütünleştirmesini bekliyoruz. Onlar da asla bütünleştiremiyorlar ve kendi öğretmenlerinden gördüklerini sınıfta yapmaya çalışıyorlar. Kişilikleri bir, kendi öğretmenlerinden gördükleri iki. Yapılan bütün öğretmenlik bu Türkiye’de. Bunu da biz yetiştiriyoruz “Bakın bizim Gazi Eğitimdeki binaya toplam olarak 400 öğrencilik kapasite ayrılmış. Şimdi orada 11.600 öğrencimiz var bizim. Böyle öğretmen olmaz. Bize her sene öğrenci veriyorsunuz -ilk defa bu sene azaltıldı kaç senedir- 80 kişiye öğretmenlik anlatılmaz, uygulama yaptırılmaz.” diyoruz ama gönderiliyor. Şimdi, eğitim fakültelerinin muhakkak bir ele alınması lazım üstün zekâlılarla ilgili bir şey yapıyorsak. Üniversitelerde, diyelim ki tıpta üstün zekâlı çocuğum varsa, bunlar için bir bu kaymak tabakadaki çocuklar için özel proje, diğerleri için de yine paralel müfredat ve dışarıda sadece akademik olarak değil kişilik gelişimi, kişisel gelişim... Yani üniversite şöyle gitmeli: Bir taraftan akademik dersleri döngüsel olarak almalı, diğer taraftan da çocuk hayat sahnesinde ihtiyacı olan becerileri sertifika biçiminde alarak yükselmesi yukarı. Yoksa mezun oluyor çocuk, çok başarılı, geliyor, kendini ifade edemiyor, zekâsını ortaya koyamıyor, “Bana ne yapacağımı söylerseniz yaparım, onun dışında bir şey yapamam.” diyor. Şimdi, burada üniversitelerle ilgili bizim Yükseköğretim Yasası’nın anayasa maddelerinden başlayarak üstün zekâlı perspektifi bakış açısından YÖK Yasası’nı yeniden organize etmemiz lazım. Buna gerçekten ihtiyaç var, çünkü üniversitelerin sermayesi zekâdır. Yani zekâyı dikkate almayan bir YÖK Yasası neyi dikkate alır? Bu anlamda da hiç bakılmadığını biliyorum, konuşulmadığını dahi biliyorum.

BAŞKAN – Yarın YÖK Başkanı gelecek Hocam.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Çok rahatlıkla paylaşılabilir.

Bizim üniversitelerdeki bu ders kredi sisteminden bir an önce vazgeçmemiz lazım, çünkü çocuklar dersleri bağlantısız olarak alıyorlar ama o ne işe yarıyor, öbür dersle bağlantısı nedir? Yani üniversite kavramını yeniden ele almamız lazım. Bizim 1970’lerdeki Humboldtian tarz dediğimiz bir tarzımız var. Mesela koridorlara bakın üniversitelerde, hep aynı ana bilim dalından kişiler beraber otururlar ve hep düzdür, yani doğrusal koridorlar vardır. Oysa burada bazı merkezlerle farklı bilim adamları, farklı disiplinler karşılaşabilmeli, sohbet edebilmeli, çay içecekleri yerler olmalı, sürekli bir etkileşim olmalı, günlük yaşamı paylaşmalılar. Fakat, bu binalar müsait değil, transdisipliner anlayışa bu mimari müsait değil. Mesela bunu biz mimarlarla, büyük şirketlerle tartıştığımızda biz böyle bir şey bilmiyoruz Türkiye’de, yani mimarlık fakültelerinde böyle bir şeyimizin olmamasından kaynaklanan bir sorunumuz var.

Benimki bitti efendim, varsa arz ederim.

BAŞKAN – Bir kere her şeyden önce çok çok teşekkür ederim. Gerçekten hiç nefes almadım mümkün merteye ki süreci tamamlayalım. Ağzınıza sağlık. Bilmiyorum, yanılıyor muyum, ama arkadaşlar da katılır mı bilmiyorum, aşağı yukarı tespitlerimiz Hocam tarafından da teyit edildi, bastıra bastıra teyit edildi, bir sohbet oldu. Benim bir sürü sorum birikti ama önce soruları ben sormayacağım, arkadaşlar tek tek, tekrar dönerek soralım. Sorular şimdi...

Hocamın tabii şöyle bir özelliği var, aynı zamanda konu birbirine doğal olarak eğitimin geneliyle Komisyonun konusu olan üstün zekâlı çocuklar konusu birbirinden çok ayırt edilebilir bir konu değil. Ama çok eğitime girdiğimizde de biz konuya burada odaklanamıyoruz. Hocam, biz ne sorarsak soralım, siz konuyu, ne olur, üstün zekâlı çocuklar konusunda bize sınırlandırırız sevinirim.

Bir nefes almak isterseniz, bir elinizi yüzünüzü yıkamak isterseniz...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Hayır, hayır.

BAŞKAN – Buyurun Hocam, kendinizi tanıtarak başlayın.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim.

Öncelikle teşekkür ederiz, gerçekten bizim için önemli değerler ve bilgiler almış olduk. Ben Cumhuriyet Halk Partisi İzmir Milletvekili Hülya Güven.

Hocam, benim aslında iki sorum var.

Şimdi, birincisi: Başlangıçta anlatırken bu IQ testlerinin uygulanmasının çok doğru olmadığını ve bunlara çok önem verilmesi gerektiğini söylediniz. Yurt dışında da aslında IQ testleri uygulanıyor. Aynı şey yurt dışı için de geçerli mi, söylediğiniz?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Şimdi, şöyle bir şey var: Bilim camiasında IQ eleştirilmenin ötesinde biraz dalga da geçilen bir konu hâline gelmeye başladı yurt dışında da, şundan dolayı: Zekânın temsil ettiği alan bakımından çok kısmi bir alana yönelik olması bundaki temel etkidir. Yurt dışında şöyle bir avantaj var. Almanya'dan örnek vereyim; okul sonrası öğleden sonraları okullar sanat, spor merkezleri hâline getirilmiş. Çocuk normal standart derslerden çıktıktan sonra akşam üçe, dörde kadar ilgili olduğu sanatla, bilimle, sporla ilgileniyor. Yani orada bir gerçek hayat sahnesi oluşturulmuş, böyle yapay bir şey değil, normal, okulun doğal bir parçası olarak. Türkiye'de de böyle bir şeye ihtiyaç var. IQ testiyle ilgili bizdeki uygulama daha fazla endişelendiriyor beni, şundan dolayı: "Efendim, bizim çocuğa bir baksanız, şunu ezbere biliyor, reklamları, müzikleri, şunu yapıyor." Bu zekâyla ilgili toplumsal bilinç, toplumsal farkındalık çok yüksek olmadığı için o çocukların yönlendirilmesinde yanlış stratejiler yapılıyor. Benim mümkün olduğum kadar yapmayalım dememdeki birincil etken budur.

İkincil etken şudur: IQ'nun dışında bir toplumun sosyal zekâsı ve duygusal zekâsı eğer düşükse o toplum zaten medeniyet yaratmadığı gibi, belli bir medeniyeti belli bir düzeyde yürütemez. İsteddiğimiz kadar IQ'su yüksek çocuklar yetiştirelim, hayat başarısını etkileyen şey sosyal zekâdır. IQ bir çocuğun hayat başarısının yüzde 20'sini açıklar, yüzde 80'i başka faktörlerdir. O zaman hayat başarısı dediğimiz şey başka faktörlerle ilgiliyse ben o faktörleri de çocuğu seçerken dikkate alacağım, almak istiyorum.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Nereye seçerken?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Bu çocukları mesleki yönlendirmeye ilişkilendirirken, çocuklarla ilgili eğer bir teşhis icap ediyorsa, eğer çocuklar diyelim ki bir üniversite... Ben bir üniversitenin... Türkiye'de yasa değişti, üniversiteler kendi sınavını kendi yapıyor, mesela beş altı sene sonra olabilecek bir şey bu. O zaman ben diyeceğim ki: "Senin şu şu notlarda, matematikte çok yüksek not almışlığın var, bu belli. Fakat, bir hobin var mı? Hangi toplumsal kuruluşta çalıştın? Ne türlü sosyal faaliyetlere katıldın? Ne türlü belgelerin var?" Mesela benim bir akrabamın çocuğu Amerika'da, öğretim üyesi orada. Yaşadıkları kasabanın belediyesi yüksek bir ağaca tırmanma yarışması yaptırıyor, bir Kızılderili ismiyle anılan bir ağaç, şimdi hatırlayamadım. O ağaca tırmanma yarışmasında bu arkadaşımızın çocuğu birinci olduğu için üniversitenin özel bursundan, diğerleri de akademik olarak iyi olmasına rağmen, o yararlandı, yani sırf ağaca çıktı diye. Bu şey değişiyor, yani çocukları seçerken format değişiyor, artık sadece akademik olarak değil, kişilik olarak, liderlik potansiyeli olarak, sosyal zekâ olarak, o manada.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Bir sorum daha vardı.

Bir de bu konuşmanız sırasında bizim eğitim süresince çocuklara yurt dışındaki tarihî kişilerin, masal kahramanlarının öğretildiği, önem verildiği, bizim yurtla, ülkemizin tarihî ve masal kahramanlarını bilmediğimizi söylediniz. Şimdi burada herhâlde şeyi kastetmiyorsunuz, sadece ülkemize ait masal kahramanları veya geçmiş kahramanlar öğretilsin, onların içinde kalsın diye. Sırf böyle bir şey yaparsak kendi içimize kapanmış kalmaz mıyız?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Şimdi, bu zaten akraba evliliği gibi bir şey olur. Yani kendini yenilemeyen bir toplumun, başka kültürlerle etkileşmeyen bir toplumun kendini üretmesi mümkün değildir. Benim oradaki ifademde "Hiç olmazsa yarısı ondan olsun, yarısı ondan olsun gibi bir beklentim var." demiştim. Ama yüzde 95'i, yüzde 97'si yabancıysa da benim orta sosyoekonomik düzeydeki beşinci sınıf çocuklarımla bu kadar yabancı masal biliyor ve yerli masal biliyor olmaları da bana ters geldi.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Ziya Hocaya hoş geldiniz diyoruz, çok da teşekkür ediyoruz güzel sunumu için.

Anlattıkları hepimizin çoğunlukla katıldığı konular, Başkanımızın da söylediği gibi, daha önce tespit ettiğimiz...

BAŞKAN – Evet, daha önce birlikte oturmuş, çalışmışız, ağız birliği yapmışız gibi oldu ama katiyen ağız birliğimiz yok yani, ben ilk defa görüyorum Hocayı.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Dolayısıyla, katıldıklarımızla ilgili değil de, benim bir iki katılmadığım husus var, onlarla ilgili belki bir görüş zenginleştirilmesi olabilir karşılıklı.

Şimdi, bilimsel olarak beyin faaliyetleri, beyin yetenekleri öncelikle IQ'yla başlayan bir değerlendirme sistemi. Daha sonra çoklu zekâ kuramı gibi, bilimsel olarak itiraz edemeyeceğimiz çalışmalar ortaya kondu. Ama dünya özellikle belki pazarlama yaklaşımlarıyla da, şimdi, birçok zekâ adıyla insanlar “Kişisel gelişim, kendinizi geliştirebilirsiniz veya sadece bu önemli değil canım işte IQ bu ama asıl sosyal zekâ önemli, duygusal zekâ önemli...” Yani yüzlerce yeni, çok da geçerli olmayan uyduruk isimler de üretilebilir, işte, erotik zekâ, şiddet zekâsı, cinayet zekâsı. Yani her şeyin sonuna bir zekâ eklenerek bu işin biraz da hafifleştirilmesi, sulandırılması gibi bir durum var. Böyle bir riskle karşı karşıya kalınmaması gerekir. Bizim Komisyonda ve Türkiye'deki bu çalışmaların özellikle hem üstün yetenek ve üstün zekâ, ikisinin yan yana kullanılmasını ben çok doğru ve anlamlı buluyorum. Çünkü, sosyal zekâ dediğimizi, duygusal zekâ dediğimiz ve onun çıktıklarıyla ilgili ilgilendiğimiz alanlar aslında bizim IQ dediğimiz matematik, sebep sonuç ilişkilerini iyi kavrayabilen, bir problemin çözümünde daha önce karşılaşmadığı bir durumla bunu doğru analiz edip çözüm için efektif yollar bulabilen ve sonra da o çözümünü bir biçimde denetleyebilen insanlar aslında bizi gene zeki dediğimiz tanıma giren insanlar.

Şimdi, sizin “IQ'nun ölçülmesini şu an çok iyi, geçerli bulmuyorum, sadece bu ölçülmesin.” veya “Yurt dışında yavaş yavaş bu sulandırılıyor.” dediğinizi konu aslında dünyanın önünde bir risktir. Çünkü diğer üstün yetenekli olan insanlar veyahut özellikle sanat alanında olan yetenekli insanlar dünyayı güzelleştiren insanlar. Ama bir de dünyanın gelişimine baktığımız zaman, bu matematik zekâ, şekil, harf, özellikle sayı ilişkileri, sebep sonuç ilişkilerinin mantıksal sonuçlarını doğru bilebilen insanlar dünyanın gelişimine katkı yapan, özellikle teknolojik gelişimine katkı yapan insanlar bunlar. Dolayısıyla, bizim bu yaklaşımımızda zekânın tanımını çok geniş tutup her alanda zeki insanları bulmaya çalışırken, bu matematiksel zekâyla ilgili biraz onu hafifleştirici, onu az önemser bir konumda olmamız bence hem dünya için iyi olmaz hem de ülkemiz için iyi olmaz. Onun önemini, gerekliliğini ayrı bir yerde bence tutmalıyız, korumalıyız ama zekânın tek bir alanda tanımlı olmadığı, diğer alanlardaki yeteneklerin de işte, ister üstün yetenek diyebiliriz istersek başka alanlarda zekâ tanımlarıyla diğer gençlerin veyahut insanlarımızın da önünü açan bir yaklaşım içerisinde olmalıyız daha doğru buluyorum.

Bir katkı olsun diye söylemek istedim.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Katılıyorum efendim. Mesela Güney Kore örneği çok enteresan gelir bana bu bağlamda. Güney Kore'de gece 10.00'dan sonra okullarda öğrencilerin kalması yasaklandı bir genelgeyle. 10.00'dan sonra da bulunuyor liseli çocuklar ve sınava hazırlanıyorlar. 10.00'da okulların önünde -bizzat gördüğüm bir şey bu- liselerin önünde servislerle çocuklar dershaneye götürüyorlar. Bunlar hep matematik zekâsı vesaire üstün diye çok şey yapılan çocuklar ama bu bütün liselerde var, belli bir lisede yok.

Şimdi, Kore Talim Terbiye Başkanı diyebileceğimiz ve Müsteşarı diyebileceğimiz insanlarla sohbetimizde şöyle bir şey çıktı: Samsungun, LG'nin bütün merkezleri Kore'dedir ama bunun ARGE merkezleri Amerika'dadır ve Koreli çalışan çok azdır. Çünkü biz şeyi yaratamıyoruz yani katma değer yaratan... Tamam matematikte 1'inci oluyor bizim çocuklar, dünya matematik şampiyonasında, fizik şampiyonasında, şurada hep bizim çocuklar iyi çocuklar, ama Samsungu geliştirenler yaratıcılık düzeyiyle bu zekâyı ilişkilendiren eğitim sistemleri. Şimdi birtakım boylamsal araştırmalar var, ..., araştırmalar var, diyor ki: “Bir çocuğun IQ'su yüksek. Mesela üç yaşındaki bir çocuğun boyuna bakarsanız yetişkinlik boyunu kestirme olasılığınız regresyon olarak en yüksek olduğu yaşıdır.”

IQ'yla ilgili araştırmalar var, diyor ki: “Çocuk dört yaşında şu IQ'ya sahip, yedi yaşında şu IQ'ya sahip.” Bütün bu IQ'ları bir popülasyon üzerinde izliyorlar, yirmi küsur sene izliyorlar, sonra diyorlar ki: “IQ'su yüksek olup da ya da düşük olup da ya da ortalama olup da -her neyse- bunların hayat başarısı arasında nasıl bir ilişki vardır?” Yani çoklu regresyon yapıyorlar. Şimdi, bir faktöriyel yapıda şöyle bir şey ortaya çıkıyor: Eğer bir çocuğun etkileşim becerisi, iletişim becerisi, sosyal girişimciliği, liderlik becerisi vesaire yüksekse IQ'su yüksek olanları yanında çalıştırıyor, yani hem o işi yapıyor hem de onları yanında çalıştırıyor.

Şimdi, yine bu çalışmalardan çıkarak şunu söylüyorum, diyorum ki: IQ'nun hayat başarısını açıklama oranı yüzde 20-25'lerde ise -ki yüzde 20 diye bir rakam geçiyor- o zaman ben de çocuğun hayatta başarılı, mutlu olmasını istiyorum, bu ülkenin hayırlı bir evladı olmasını istiyorum, sadece matematik bilmesini istemiyorum veya matematikte başarılı olmasını. İnsana bütünsel bakıyorum. O zaman o uyduruk bilmem ne zekâsı filan demeden sadece üniversitelerin araştırma konusu olmuş, bilimsel araştırmalarla sosyal, duygusal zekâ dediğimiz bu triarşik teoride de var, Gardner'ın da “inter personal zekâ” dediği bir alan var o teorinin. Orada da bunlar

var. O yüzden IQ elbette çok çok önemli ama medeniyet yaratan insanlara baktığımızda sanatta da veya başka alanlarla da birleştirilmiş şey olduğunu, Da Vinci' den tutun da Mimar Sinan' a kadar dehaler olduğunu fark ediyoruz.

Diğer zekâlarla ilgili çok haklısınız, hakikaten çok sulandırıldı.

BAŞKAN – Ben burada şimdi burada konuşulmayacak kadar daha uzun konuşulması gerektiğine inanıyorum. Bunun içinde bir sürü şey var ama bir araya gelip bence konuşalım, tartışalım. Mesela ben şunu merak ettim sizin sorunuz üzerine: Aynı bilgiyi alan bir çocuk, diyelim ki belirli bir yaşta, on iki yaşında, belirli bir zekâ seviyesi tespit edildi. Ondan sonra çocukların kimyadaki normal şartlar altındaki gibi bütün etkileşimleri eşit olan üç çocuk, beş çocuk aynı süreç takip edilip çocuğun üzerinde sonuçları bir süre farklı zekâlar ölçüldüğünde ne çıktı? Çünkü bu zekâ dediğimiz şey o kadar etkileşim var ki yani aldığı bilgi, kelime hazinesi, anneden aldığıyla ve bir sürü, bir sürü şeyle birlikte üç sene sonra bu çocukların hem tekrar ürettikleri değerlere, tekrar neler yapabildiğine baktığımızda aynı sonuçları verebiliyor olabilmesi için aynı şartlarda, aynı bilgi, aynı kelime hazinesi, aynı ilişkileri kapsaması... Var mı acaba böyle şeyler, deneyler?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Çok fazla var. ikizlerle ilgili çalışmalar var.

BAŞKAN – Onları nereden buluruz Hocam? Siz anlatır mısınız biraz sonra?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Literatürde çok fazla var.

BAŞKAN – Bugüne kadar hiç anlatan oldu mu bize?

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Yani gelen hocalarımızın birçoğu biliyordu ama hem kalıtımsal hem de çevresel, eğitim faktörünün zekânın gelişiminde rol oynadığı kesin ama biri öbüründen daha üstündür denilmemiş. Yani sizin söylediklerinizi teyit eden çalışmalar da var, tam tersi, işte çift yumurta ikizleri örnekleri gibi veyahut tamamen farklı çevreden gelip aynı eğitimi almışlar, sonuçta zekâ düzeylerinde büyük bir yaklaşım gözlenmiş.

BAŞKAN – Mesela çift yumurta ikizinde sadece kalıtımsal varsa ona bakmıştır, başka neye bakabilir ki?

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Bütün genetik özellikleri aynı...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Ayrılmış ikizler var, başka yere gitmiş çocuk.

BAŞKAN – Tamam ama ikizin zekâlarının eşit olacağı diye bir şey var mı?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Şimdi, şeyle ilgili var yani genetik potansiyelin birkaç tane parametresi var. Bu parametrelere baktığımızda bunların IQ'larıyla ilgili belli yaşlardaki IQ karşılaştırmalarında eğer belli ölçeklerde veya sıralarda duruyorlarsa onlara göre karşılaştırıyorlar.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Ben son bir şey söyleyeceğim de, vaktim olursa sonra söyleyeyim.

BAŞKAN – Sonra söyle de, bir de şey, bir iki şey daha soracağım Hocama ama...

GÖNÜL BEKİN ŞAHKULUBEY (Mardin) – Hocam, öncelikle çok teşekkür ediyorum. Hakikaten bugün mutlu oldum, en azından bizim gibi düşünen hocalarımız olduğunu duyunca. Hocam, ben net bir şey sormak istiyorum: Eğitim fakültelerinde birçok öğretmen yetiştirmişsiniz. Şimdi, bizim en büyük sıkıntımız üstün yetenekli çocukların eğitimiyle ilgili. Baktığımızda esasında eğitim sistemimizin belki... Şimdi, net olarak sormak istiyorum: Şu anda kısa anlamda, uzun zamanda değil, şu anki üstün yetenekli çocuklarımızı yetiştirecek kapasitede gerçekten öğretmenimiz var mı?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Tek kelimeyle: Yok.

GÖNÜL BEKİN ŞAHKULUBEY (Mardin) – Bilim sanat merkezleri hakkında ne düşünüyorsunuz? Oradaki hocaların yönlendirmesi yani orası ne durumda? Ona hiç girmediğiniz için, hani biz üstün yetenekli çocuklarla ilgili övündüğümüz yıllarda “Bilim sanat merkezlerimiz var...” Ama siz tabii, dünya örneklerini de gördünüz, kısa vadeli... Tabii, Türkiye'nin bir sıkıntısı, yıllarca “Avrupa yapmış, çok iyi yapmış, yapalım, yok şu ülke...” dediğimiz belki bize uymayan şeyleri “kes-yapıştır” ile gelip yaptığımız hatalar da var. Kısa ölçekli, hızlı bir şekilde yapabileceğimiz yani bize en yakın uyabilecek sistem hangisidir? Uzun vadede de tabii söylediğiniz birçok şey var, bizim de şu ana kadar tespit ettiğimiz şeyler de ama şu kısa vadeli bilim sanat merkezleri olarak... Yani şimdi bu çocuklarımızı yetiştirecek, hani biz yeni öğretmenler, yeni eğitim fakülteleri, yeni öğrenciler, yeni öğretmenler bekleyeceğiz, o da nereden baksanız herhâlde en iyi ihtimalle altı yedi yıl, şu an kararlar alınsa altı yedi yıl. Şu an ne yapabiliriz? Öğretmenlerimizin kalitesini iyileştirme anlamında mı olur bu, nasıl olur?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Bilim sanat merkezine seçilen öğretmenlerin seçimi ve bilim sanat merkezindeki öğretmenlerin hizmet içi eğitiminde bulundum. Bilim sanat merkezlerinden altı tanesinde de fiilî olarak proje çalışmaları yaptım.

Şimdi, bunlar çok iyi niyetli kurumlar, çok fedakârca çalışan meslektaşlarımız var fakat bunların hiçbiri konuya özel becerilere sahip olan mesela “cognitive assesment” diye bir test var. Mesela bu testi bilen bu bilim sanat kurumlarında bir tane öğretmenim yok ama mesela özel sektörde bazı vakıf okullarındaki bazı öğretmenlerimiz bunu biliyorlar. Bu “cognitive assesment” dediğimiz zekânın bilişsel boyutlarını çok iyi ölçen bu test, mesela, Türkiye’deki okullarda IQ testine göre çok iyi çalışıyor fakat bunu bilenler yok. Yani becerilerin olmadığı anlamında suçlamak için söyleyemiyorum, öyle bir eğitim almadıkları için.

Bilim sanat merkezleri dönüştürülebilir fakat ciddi bir direnci var yani kurum çok direniyor, Genel Müdürlük çok direniyor, “Bu, büyük bir başarı hikâyesidir.” diyorlar. Öğretmenler çok direniyorlar, oradaki öğretmenler, “Bu kadar hizmet ettik biz, şimdi başkaları mı gelecek.” şeklinde. Yani bu tür sosyopsikolojik faktörler de düşünüldüğünde bu bilim sanat merkezlerinden iki tanesi, diyelim ki İzmir ya da Ankara’daki iki tanesi pilot çalışmaya alınabilir, hemen yani hemen önümüzdeki ay alınabilir. Burası bazı uluslararası bağlantılarla güçlendirilebilir. Uzaktan öğrenmeyle bir yıl boyunca sürecek çalışma yapılabilir, hemen iki tane, üç tane akademisyenimiz burada bir projeye sokulur, aşağı yukarı haftada iki gün orada bulunurlar.

Şimdi, bu şekilde hepsini birden yapmak çok zor. Türkiye’nin pilot şeyi çok az yani Deneme Lisesi gibi zamanında yapılan pilot çalışma geleneğimiz bizim çok zayıf. Diyelim ki okullarda şunu yapacağız: Bir iki okulda bir yapalım, bir şehirde bir yapalım veya bir kasabada bir yapalım diyemiyoruz çeşitli nedenlerden ötürür ama bilim sanat merkezlerinde önümüzdeki eylül için böyle bir şeyi çok rahatlıkla kotarmak mümkün. Mesela TED Üniversitesinden...

BAŞKAN – Ama bunu da tekrar bir konuşmamız lazım. Bu başlık olarak yeter ama Hocam, dün TÜBİTAK vardı burada. Şimdi, TÜBİTAK bütün projelere sınırsız destek veriyor. Yani şu konuştuğumuz şey, sadece bir, genel müdürlüğün hareket etmesi; iki, orada yetenekli bir yönetici arkadaşın hareket etmesi...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Herhangi bir bilim sanat merkezi.

BAŞKAN – Tabii canım. Bunun için ne bir mevzuata gerek var ne başka bir şeye gerek var, hiçbir şey yok.

GÖNÜL BEKİN ŞAHKULUBEY (Mardin) – Kimse hiçbir şeye girmek istemiyor.

BAŞKAN - Yalnız orada, biraz sonra tartışmamız gereken orada demin dedik ya işte, sosyal bilimler alanında yani tarih konusunda geliştirmek isteyen çocuğu tarihçiyle buluşturacak orada bir yönetici, kimyacıyı kimyagerle buluşturacak... Ama bu çocukların bulunduğu coğrafyayla çalıştıkları hocalar, üniversiteler arasındaki dağılımı da biraz sonra tekrar konuşalım.

Var mı sorunuz?

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Hocama “hoş geldiniz” diyorum.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Teşekkür ederim.

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Şimdi, aslında bilgiyle problemlerimizin olduğunu biliyoruz ancak bu dil konusunda dil ve düşünceyle bağlantısını kurduğumuzda, doğrudur, bir çocuk yedi yaşında okula giderken üç ay içerisinde veya iki ay içerisinde ona Türkçe öğretiliyor. Yani orada o çocuk hiç tanımadığı, bilmediği bir öğretmenin dilini bilmediği, hatta...

BAŞKAN – Çok bilinmeyenli denkleme giriyor çocuk...

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Evet, çevresine çok yabancı olduğunu ama ilk etapta bir iletişim kuruluyor orada. Siz bunu neye bağlıyorsunuz? Yani gerçekten, dilin, bilginin yani bilgi birikiminin evi olduğu söyleniyor. Burada bu bağlantıyı kurarken bu farklı olan öğrencileri biz nasıl tespit edebiliyoruz? Tespit edildi mi bugüne kadar çünkü dün Sayın Hocamız buradaydı, diyordu ki: “Ben Bitlis’e, Hakkâri’ye falan gittim.” Ben “Bitlis Üniversitesinde herhangi bir proje bazında, proje sunan oldu mu?” diye sordum, “Hiç yok” dedi. Olmadığının nedenlerini artık sormadım kendisine.

Şimdi, şunu sormak istiyorum: Şimdi, Millî Eğitim Bakanlığının hazırlamış olduğu ulusal eğitim stratejisi çalışmaları var. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz? Bu konuda, bu dille ilgili maddeler nasıl konulabilir, ona nasıl bir veri sunulabilir, bu konular nasıl geliştirilebilir? Bu konuda ne düşünüyorsunuz diye sormak istiyorum?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Şimdi, tabii, ben özellikle bu etnik boyutunu güncel tartışmalar açısından değerlendirmiyorum. Ben bir çocuğun yani bu ülkenin herhangi bir yerinde yaşayan bir çocuğun beş yaşına kadar geldiğinde kaç kelime öğrendiğini -ki uluslararası normlar var yani iki yaşında çocuk şu kadar kelime bilir, üç

yaşında bu kadar bilir- kaç kelime bildiğini, bu kelimeleri nasıl kullandığını ve çocukta dil gelişiminin anlama bakımından ne kadar geliştiğini, bunların saptanması gerektiğini düşünüyorum. Elimizde bu tür araştırmalar yok, Türkiye için söylüyorum. Eğer bunu bilmezsek çocuk diyelim ki, mesela ben Hollanda’da yapılan bir çalışma vardı, Hollanda’da yaşayan Türk ailelerinin çocuklarıyla aynı yaş grubundaki Hollandalı ailelerin çocuklarının dil gelişimini karşılaştıran bir çalışma yapıldı birkaç yıl önce. Bizim işçi çocuklarımızın dağarcığı ve anlama kabiliyeti Hollandalılara göre yaklaşık yarı seviyede çıktı. Bunun sebeplerine bakıldığında Hollandalı annenin mutfakta iş yaparken bile ya da ne bileyim balkonda arabasında bir yere giderken bile çocukla bir şekilde oynadığı, ona bir şeyler söylediği, anlamasa da konuştuğu vesaire vesaire, etkileşim oranının çok yüksek olduğunu görüyoruz. Bunu kapatmak için bazı şeyler yapıldı, mesela bilgisayar veya televizyonda çalışmalar yapıldı fakat on iki ay dil gelişiminde çok kritik bir dönem. On iki aya kadar çocuk dünyada 150-160 kadar ses var, Türkçede de bunun belli bir kısmı var, çok azı var, bu sesleri on iki aya kadar aldı aldı, alamazsa hayatı boyunca onu tolere edemiyor. Bunu, diyelim ki bu sesi bilgisayardan verdik çocuğa on iki ay boyunca veya televizyondan dinledi, olmuyor, insandan duymadıkça beyinde o etki oluşmuyor.

Şimdi, bu çocukların, diyelim ki Kastamonu’da yaşayan çocukların, diyelim ki Ağrı’da yaşayan çocukların, Rize’de yaşayan çocukların beş yaşına kadar dil, düşünce ve anlama kabiliyetleri haritası nedir? TÜBİTAK’tan bahsedildi. TÜBİTAK’ta “SOBAG” diye bir kurul var, Sosyal Bilimler Araştırma Grubu, o grupta ben yönetim kurulu üyesiyim. Ama bize gelen çalışmaların belki yüzde 99’u yani abartmadan söylüyorum, hep böyle üniversitelere puan biriktirmek için yapılan çalışmalar. Başka araştırma gelmiyor, stratejik çalışma gelmiyor. Bu tür yerlerde, mesela resen 360 bin liranın üzerinde para veremeyiz biz. 360 bin liralık bir araştırma yaparsınız en fazla, başka yapamazsınız.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Hak ediş o kadar.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Evet, hak ediş o kadar.

Şimdi, Türkiye’nin stratejisiyle ilgili bir konuyu 360 bin lirayla ben nasıl sınırlandırırım. Bunun o kadar hesabını soruyoruz ki adam pişman oluyor araştırma yaptığına, “Vallahi billahi bir daha buradan geçmeyeceğim.” diyor. Yani o kadar bürokrasiye sokuyoruz ki aman bir sıkıntı olmasın diye. Burada hani “Resmî kurumlara, çok formel yapılara sokmayalım” dan kastım bu. Burada biraz daha özerk yapılarla yani Türkiye çok güzel özerk kuruluşlara sahip. Yapılabilir yani yapılamayacak bir şey değil. O popülasyonun iyi incelenmesi ve temel dil, düşünce ve anlama kabiliyetine bakarak zekâyı genel olarak kestirmek de zaten mümkün. Oradan yola çıkarak da birtakım teşhislerin yapılması söz konusu olabilir.

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Şimdi, Bitlis’te fen lisesi var. Bu fen lisesinde... Bitlis tabii ki Türkiye’ye göre çok geri kalmış bir bölge, bir il ama bu ilin de geri kalmış bir ilçesi, Hizan diye bir ilçesi var. Buradan 2 öğrenci sınava giriyor ve bu sınavda 475 puan aldığı söyleniyor. Okul müdürüyle görüştim. Tabii ki bu Komisyonumuzun vasıtasıyla görüştim. Yani gerçekten bu Komisyona bu araştırmalarından dolayı çok teşekkür ediyorum, özellikle Komisyon Başkanımıza da...

BAŞKAN – Hepimiz, hepimiz...

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Sordum, diyor ki: “Bu dil bilmiyor. Çok az biliyor, kendini ifade etmekte zorlanıyor ama 475 puan almış.” “Peki, siz bunun için bir şey yapıyor musunuz?” dediğimde, “Vallahi, buna ekstra bir şey yaptığımız yok. Sadece televizyonu, radyoyu dinle, Türkçeyi biraz daha güçlendirirsin” gibi bir izlenim, böyle bir cevap aldım ondan. Gerçekten bunu söylemesi insanı ürkütüyor çünkü zeki, belki üstün yetenekli de olabilir yani ben ölçmedim, biçmedim ama 475 puan da iyi bir puan...

BAŞKAN – Bir sürü derdimizin dermanı onda olabilir yani.

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Evet.

GÖNÜL BEKİN ŞAHKULUBEY (Mardin) – Sayısal yapmış, sözele yapamamıştır, o giden 25 puan da oradan gitmiştir.

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Evet. Bir dili bilmediği hâlde yani bütün kavramlarını, nasıl bunu yaptığını, ben de onun için sormuştum.

BAŞKAN – Hüsamettin Bey, ilgilenelim o arkadaşla.

GÖNÜL BEKİN ŞAHKULUBEY (Mardin) – Eksik kalan da sözele bölümden kalmıştır.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Çok basit bir şekilde, bir yarım saatlik görüşmeyle o çocuğun durumu anlaşılabilir, yönlendirme yapılabilir. Yani bu, istisnai bir durum mudur, arızı bir durum mudur ya da başka bir durum mu söz konusudur, çok rahatlıkla anlaşılıp yönlendirilebilir.

BAŞKAN – İlgilenelim Hocam onunla.

Türkçe konuşabiliyor mu?

GÖNÜL BEKİN ŞAHKULUBEY (Mardin) – Lise sona geldiğine göre...

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Az, kendisini ancak ifade edebiliyor.

BAŞKAN – Hüseyin Bey, buyurun.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Hocam, gerçekten çok teşekkür ederim.

Hocam, söylediğiniz sözler, bilgi bazında tespitler çok iyi. Bence çıkış modelleri de var yani “Eğitim fakültelerinin kalkmalı.” Yani bugüne kadar duyduğumuz en keskin ifadeler olarak...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Dönüştürülmeli tabii, bir transformasyon ihtiyacı var.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Anladım, o manada algılıyorum zaten.

Öğretmen yetiştiremiyoruz. Yumuşatmayın Hocam, çok keskindi, bence orada durun. Öğretmen yetiştiremiyoruz. Ben öğretmenlikten geliyorum, belediye başkanlığı yaptım. Yalnız, kafamın karıştığı yerler de var. Burada konuştuğumuz işlerden bir tanesi, “ÖSYM çocuklarımıza ihanet eden bir kurumdur.” sözünü de sizden duyduk. Hâlbuki ÖSYM bizim çocuklarımızın hem zekâsını tespit eder... Yanınızdaki İstanbul Milletvekilimiz Mustafa Ataş'ın deyimiyle zamanı kullanmak bir beceridir, yetenektir, çok kısa zaman içerisinde çocuklar soruları yapıyorlarsa yeteneklidir, yapamıyorlarsa yeteneksizdir... Ama siz dediniz ki “İki dakika daha verirsiniz yeteneksiz çocuğa da yetenekli diyebilirim ben.” Ben bu tezi savunuyorum.

BAŞKAN – Mustafa Bey ile aynı yerdesiniz.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Ben aynı yerde değilim, tam karşıyım, Hocamın dediği lafta.

BAŞKAN – Hocayla birlikte, tamam...

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Söz çok güzeldi Hocam, affınıza sığıyorum, zamana karşı...

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Beni anlayamamış o.

BAŞKAN – Hayır önemli değil o.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Ama tutanaklara geçiyor yani ismi mi zikrederek. (Gülüşmeler)

BAŞKAN – Devam edin.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Zamana karşı bilgi koşusu yaptırıyoruz çocuklara. Bu, olumsuz anlamda algıladığım için ve altını çizdiğim bir cümle bu. Yani şimdi normal at yarışları gibi çocuklarımızı koşturduğumuzu ve kurulmuş olan dershanelerin, çocukları bu hâle getirdiği ve Allah'a şükrediyorum ki hakikaten tercümanlık yaptı Hoca. Bütün dershanelerin önünde 2-3 çocuğun isimleri var ama diğer çocukların hiç isimleri yok. Hakikaten de aileler de çocuklarını o dershaneye götürme sebebi orada gördüğü okulda birinci olmuş, üniversite sınavlarında birinci olmuş çocuklar olarak. İnsanın yüreği kırılıyor. Biz de “Kurban Bayramı'nda kurbanın çok olduğunu” diyorduk, Hocam tuttu dedi ki: “Bizim bu ülkenin kurbanları çok.” Evet, çocuklarımız adına kurbanlarımız çok ama bu işin başında da soru sorma yetisi olmayan öğretmenlerimizi yine Hocam söyledi.

Şimdi, burada yapılması gerekenler ve bizim burada altını çiziceğimiz birçok şey var... Şimdi de sorum size Hocam: “Siz Gazi Üniversitesinde, eğitim fakültelerinde hakikaten de çok donanımlı bir insansınız. Hatır gönül bağışlamak adına söylemiyorum, ifadelerinizden bunu algılıyorum. Ben yüksek İslam enstitüsü mezunuyum. Yüksek İslam enstitüsünden pedagojik formasyonla yıllarca öğretmenlik yaptım. Bu işin acısını da bilen birisiyim. Hocam, bu kötü gidişe hiç dur diyecek gücünüz olmadı mı? Sorum bu.

İkincisi de...

BAŞKAN – Güç denemesini ne zaman yaptınız? Yaptığınız zaman neyle karşılaştınız?

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Ne oldu? Neyi değiştirebilirdiniz? Bu kadar iyi bir insan da niye o çocuk oradan onu alıyor?

BAŞKAN – Bir siz akıllıydınız, herkesin işine mi gelmedi?

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Derleme, toplama gibi öğretmen yetiştirdin, o genç yarın öğretmenler odasına geldiği zaman zaten biz onu öğretmenler odasında fark ettiğimiz için söylüyorum, hakikaten öğretmenlikten nasip almamış çocuklarımızı, gençlerimizi gördüğüm için söylüyorum. Bir başkası da beni beceriksiz bir öğretmen olarak nitelendirebilir kendi yetisine göre.

BAŞKAN – Deminki soruyu kaybetme.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Kaybetmedim, altını çizdim.

BAŞKAN – Bir dakika, dur. Hocam cevabı alalım.

Bir de şey: Biz sizi burada akademisyen kimliğinizle dinliyoruz yani başka bir kimlikle dinlemiyoruz. Bir akademisyen korkusu olur, korkan akademisyenlerden bize gına geldi, burada öldük. Onun için ne olur net bir şekilde konuşursanız.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Ben Büyük Millet Meclisinde, elbette siyasetçiler her şeyi konuşur, konuşmalıdır. Bazen derler ya, “Eğitime siyasetçiler karışmasın.” filan diye. Aslında tam da siyasetçilerin karışması gereken bir iş yani bilim adamları daha az karışsın. (Gülüşmeler) Çünkü siyasi irade olmadan bu meseleler çözülmez. Dolayısıyla burada benim konuşulmasını dediğim bir şey gerçekten yok yani o açıdan burada konuşulmayacaksa nerede konuşulacak diye düşünüyorum. Belki sonrasında şu olur, bu olur, onlar ayrı mesele.

“ ‘Dur’ diyecek bir gücünüz olmadı mı?” Öyle bir gücüm zaten yok ama sürekli olarak Türkiye’nin eğitimle ilgili önüne her taş konulduğunda her zaman ya televizyonlarda ya makalelerle ya bir şekilde yazılarla, görüşmelerle, insani ilişkilerle yapıcı bir şekilde yani “Şu yapıysa iyi, şu iktidar yapıysa iyi, şu iktidar yapıysa kötü” biçiminde değil, “Şu olursa daha güzel, şu olursa daha faydalı olabilir, şurası da sıkıntı yaratabilir” yani bu söylem içerisinde elimden gelen her şeyi ben kişisel olarak yaptım. Ama Türkiye’nin eğitimi bir medeniyet projesi olarak alması lazım. Bu, günlük bir bütçe meselesi değil, eğitime ayrılan pay meselesi değil. Ya da ne bileyim, mesela “Eğitime ayrılan pay şimdi arttı” diyoruz ama Savunma Sanayii Müsteşarlığının bütçesini düşünürseniz daha farklı bir şey çıkıyor ortaya, manzara çıkıyor.

Şimdi, bütün bunları düşündüğümüzde eğitimle ilgili ben işin filozofisini konuşmanın zamanı geldi diye düşünüyorum. Yani tarihsel olarak bunu konuşacak fırsatımız olmadı Türkiye’de ama bu yıllar bunun konuşulacağı yılların başlangıcıdır ve şimdi konuşmalıyız ve bunu bir medeniyet davası, bir projesi olarak düşünmek durumundayız.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Ulusal bir eğitim modeli.

Bir de zekâ testinin...

BAŞKAN – Bitti mi, aldınız mı cevabınızı?

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Evet, evet.

BAŞKAN – Ama bir şey demedi ki Hoca?

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Hayır, dedi ki...

BAŞKAN – Ben televizyonlarda veriyorum...

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Gücüm yettiği kadar bunun değiştirilmesi noktasında mücadele verdim.

BAŞKAN – O zaman soruya ekleyelim de kafa karışmasın: Hocam, mesela, örnek öğretmen, eğitimci yetiştirme modeliyle ilgili Beyazıt’ ta olduğu gibi siz de bir proje yürütüp TÜBİTAK’ la birlikte çalışıp, paydaşları üniversite, TÜBİTAK ve okul olan bir şey yürütmeyi düşündünüz mü?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Şimdi, bu tür girişimlerde ben hiç resmî kurumlarla bir arada olmayı düşünmedim çünkü resmî kurumlar muhakkak surette bir koridora sokuyor akademi syeni ve “Burada yürürsen olur, yürümezsen olmaz.” diyor. O yüzden de bunun daha sivil girişimlerle diye üç keredir tekrar ediyorum, olması gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN – Bundan sonra da mı öyle?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Bundan sonra da öyle. Yani TÜBİTAK’ la da olmaz bu iş. Yani TÜBİTAK’ ın içerisinde birisi olarak söylüyorum.

BAŞKAN – TÜBİTAK sırf parasını verecek. Siz beyin adamısınız, düşünceleriniz var, millî eğitimi biliyorsunuz, bu, üniversiteden doğal bir paydaş aradığı zaman...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Tabii ki yapılır, tabii ki yapılır, niçin yapılmasın?

BAŞKAN – Mesela bunu yapmak istediğinizde çekinceniz neydi? TÜBİTAK burada şeye müdahale etmiyor ki çünkü çok özel bir alan.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Siz ne yapılısın istiyorsunuz?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Mesela “Öğretmen yetiştirme” diyor...

BAŞKAN – Tavsiye etti ya Hocam, “Şu yapılmalı, bu yapılmalı, bir örnek modelleme olmalı. Devlet şurada olmalı.” derken Hocamın hem TÜBİTAK tecrübesi var, işin içinde yani kaynak bulmakla ilgili bir sıkıntısı olacağını düşünmüyorum. İkincisi,

akademisyen, üniversitede tecrübesi var, bir projeyi başından sonuna kadar götürme yetisi var. Öğretmen yetiştiriyor, onların içinde, gönüllü öğretmenler ya da atanmış öğretmenler olabilir, bir model uygulamayı bir proje çerçevesinde düşündünüz mü butik bir uygulama diye sordum?

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - Efendim, geliştirmek mi, model uygulamayı mı soruyorsunuz?

BAŞKAN – Modeli geliştirmeden nasıl uygulayacak? Vardır herhâlde kafasında bir model.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Ama burada bir şeyi kaçırdık mı?

BAŞKAN - Şey var ya, Hüseyin Bey diyor ya: “Bir direnç gösterdiniz mi?” dediğimizde o dirençlerden birisi de yapılmayı yapmakla ilgili bir efor sarf etmek.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Ama aldığım şeyi söyleyebilir miyim: Adnan Kahveci’yi kenardan köşeden geçiriyorken böyle bir endişe taşıdığını da sorabilir miyiz? Adnan Kahveci’nin çok zeki olduğunu ve ömrünün de vefa etmediğini, sadece Özal’ın korumasına aldığı -madem burada konuşuyoruz, tutanağa geçsin diye söylüyorum- böyle de bir endişe taşımış olabilir mi? Adnan Kahveci normal bir yolla...

BAŞKAN – Hocayı yok ederler diye mi?

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Niye örnek verdi o zaman?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Şunun için: Ben Türkiye’de İngiltere’den kopya, Amerika’dan kopya bir öğretmen metodolojisinin çalışacağına inanmadığımı, Türkiye’ye özgü telif bir modelin yaratılması gerektiğini, bunun için de bir tane devletin eğitim fakültesinin benim de içinde bulunduğum bir ekibe proje olarak verilmesini son üç YÖK başkanından istedim ama böyle bir şey olmadı. Onun ötesinde şunu istedim: TED Üniversitesinin Eğitim Fakültesinde -ki yazılı olarak da paylaştık kendileriyle, bir önceki başkanımızla- böyle bir modeli TED Üniversitesinde uygulamak istediğimi söylediğimde onlar haklı olarak dediler ki: “Bakın, sizin bu istediğiniz çalışma Anayasa’nın ve bazı yasaların değişmesini gerektiriyor, Genel Kurul vesaire, belki uğraşırız...”

BAŞKAN – Onlar var mı, hangi şeylerin, Komisyon önermesinde çıksın bari?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Bununla ilgili var tabii. Bu anlamda hukukun dışına çıkmasını zaten bekleyemeyiz. Onlar bunu yapmadı diye suçlu değiller tabii ki. Onlar da mevzuat içerisinde hareket ediyorlar. Bu tür nedenlerden dolayı bir sınırlılık oluştu ve biz mesela TED’in eğitim fakültesini sadece mevzuatın elverdiği ölçüde kıyasından köşesinden bazı değişikliklerle yaptık, onun yazılı metni var.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Son sorum: Yine sizin sorunuz...

BAŞKAN – Kaç soru oldu Hüseyin Bey?

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Son sorum, az önceki soruyu siz karıştırdınız.

“Zekâ testi en yenisi yirmi iki yıllıktır. İthal testleri hâlâ kullanıyoruz.”

Bu kadar güzel profesörlerimiz, hocalarımız, bu kadar gelişmişliğimizin yanında biz zekâ testiyle alakalı kendimize ait soruları niye geliştirmedik, niye geliştirmiyoruz?

Teşekkür ederim.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Bütün bunlar bazı veri tabanına gerek hissettiriyor. Mesela Türkiye’de bir sosyal psikoloji kitabı yoktur, Türkiye’de bir eğitim psikolojisi kitabı da yoktur. Bunun temel nedeni şudur: Bir sosyal psikoloji kitabı yazabilmek için Türkiye’de sosyal psikolojinin alanına giren binlerce araştırmanın yapılmış olması, bu toplumun tanınması ve oralardan bu ülkeye özgü bir kitap yazılması söz konusu olabilir. Bizim ODTÜ dâhil bütün üniversitelerimizde yabancı, Amerikan kaynaklı sosyal psikoloji kitapları okutulur, eğitim psikolojisi kitapları okutulur. Eğer siz ülkenizin insanını tanımak için, onun zekâsını, onun özelliklerini, gelişimini, onun normatif değerlerini tanımak için binlerce araştırma yapmazsanız oradan çıkan sonuçlarla bir kitap yazamazsınız ve test de yapamazsınız. Ama bu yapılmayacak bir şey mi? Tabii ki değil, sadece bir organizasyon sorunu, bugünkü Türkiye için söylüyorum. Mesela denilse ki “bir buçuk yılın içerisinde, iki yılın içerisinde böyle bir testi hazırlayın.” İki yılda böyle bir test yapılabilir. Ama bunun için bir ekip, bir organizasyon, dediğim gibi...

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Ama yok.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Yok yani, şu anda yok.

BAŞKAN – Hayır yani yapmanızı engelleyen ne? Şimdi, hep hocamın ifadelerinde şu var: “İsteseler, söyleseler.”

Şimdi, Hocam demin dedik ya bir komutla yaşama, isteseler... Yani ben yapabilirsem istemeseler de yaparım, keyif alırım. Yaparım...

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Halide Hanım, söylediler, yapılıyor, bir tanesi gitti işte. Ferhunde Hocanın yaptığı çalışma...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – O da uyarılama çalışması.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Ama Türkiye için şu anda diğerlerine göre kabul edilebilir bir uygulama olduğunu bekliyoruz.

BAŞKAN – Hocam öbür konuyla ilgili özel isim geçti. Sayın Bakanla ilgili özel korumaya...

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Adnan Kahveci'yle ilgili olan boyutu, söyleyiş tarzından da niye verdiniz?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Şundan dolayı: Kültür zeki çocukları içinde barındırabiliyor mu? Yani toplum zeki çocukları öne çıkarabiliyor mu? Bunun kültür içerisinde yaşama şansını bulamadığını ifade etmek için verdim.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Dünkü olayı duydunuz mu Başkanım?

BAŞKAN – Ne?

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Özdemir Bayraktar Ağabey'in bu Heronlarla ilgili...

BAŞKAN – Yani öyle olabilir de olmayabilir de... Öyle bir şey kurmaya çalışıyorlar ama Mustafa Bey, buyurun.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Efendim, ne zaman itiraz etme hakkımız olur? Sonradan toplu mu, zaman zaman mı?

BAŞKAN – Şimdi, Mustafa Bey'le bitecek, hemen girersiniz.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Tamam.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) - Ben zaten iki tane soru soracağım.

BAŞKAN – Mustafa Bey, buyurun.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) - Hocam, teşekkür ediyorum. Ben iki tane net soru sormak istiyorum. Bunlardan bir tanesi...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Net cevap istiyorsunuz.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) - Hayır yani düşüncenizi öğrenmek istiyorum belki çalışmalarınıza katkı anlamında.

Bunlardan birisi bu çocuk yetiştirmeye ilgili birtakım kurumların devreye girmesi yani "Çocuğun kişisel gelişimi, karakter yapısı, gelişimi anne karında başlıyor, beyin yapısı orada başlıyor, işte, süt emzirme bile çocuğun zekâsını etkiliyor." dediniz. Bu üstün yeteneklilerle ilgili çalışma yapmak gerekiyorsa Türkiye'de hangi kurumları ilişkilendiriyorsunuz, bu kurumları net olarak alabilir miyim? Birinci sorum bu.

İkincisi, "MEB dışında bir kurum olmalı." dediniz. Yani okullarda kesinlik bu iş yürümüyor, MEB'in dışında bir kurum bu işi yönetmeli, kim bu kurum? Yani o nasıl bir şey olacak? Onu tam olarak net alabilir miyiz?

Tabii, bir sözünüz vardı: "Çocuğun okula hazır olup olmadığını hep araştırırız da okulun çocuğa hazır olup olmadığını hiç sorgulamayız." Bunu çok yerinde buluyorum. Stratejik plan hazırlandığı söyleniyor şu aşamada, bu planın içerisinde var mısınız, yok musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Hepinizi sorularınız için ayrı ayrı tebrik ediyorum, çok iyiydi.

Hocam, neye itiraz edecektiniz?

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Cevap olsun, ondan sonra.

BAŞKAN – Hocam, buyurun.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Şimdi aslında çocuğun dışarı açılmasıyla ilgili uygun bir yaş üç yaş sonrası. Üç yaş öncesinde mümkün olduğu kadar anneyle temas, aile içindeki teması ben şahsen çok önemsiyorum, araştırmaları da bu yönde çok güçlü buluyorum.

MEB dışında bir kuruluştan kast şudur efendim: Bu Türkiye'nin şemsiye bir projesidir yani bir eğitim projesi değildir bu. Bu Türkiye'de Millî Eğitimin dışındaki Sağlık Bakanlığı gibi, TÜBİTAK gibi diğer bazı mesela dijital bir platforma ihtiyaç var bu çocuklar için. Bu dijital platformu oluşturabilmek için de Ulaştırma Bakanlığının bazı destekleri gerekiyor mesela Telekom vasıtasıyla bir dijital altyapı ihtiyacı var. Bu çocuklara özel bazı yapılar. Bu anlamda şemsiye bir proje olduğu için devletle irtibatlı ama özerk bir

yapısı olan bir kuruluşa ihtiyacımız var. Yani bunu devletin bürokrasisine sokmamak için bunu özellikle istiyorum ve böyle yaptığımızda seçimle ilgili standartlarda, tanı, teşhisle ilgili standartlarla, uzun vadeli projeksiyonla ilgili standartlarda çok daha rahat konulabilir ve uluslararası standartlar da akreditasyon anlamında korunabilir.

Son olarak da, bu stratejik planla ilgili çalışmalarda ben yokum. Bu konularla ilgili daha önceki Millî Eğitimin içinde ya da sivil toplum içerisinde yapılan bazı çalışmalarda bulundum ama ondan sonra çeşitli nedenlerden ötürü yani daha çok verimlilik endişelerimden kaynaklanan, benden kaynaklanan bazı şeylerden dolayı da katılmadım.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Şimdi, bir üst kurul dediniz yani BDDK gibi, EPDK gibi bir üst kurul mu olsun diyorsunuz, bağımsız bir kurul mu olsun istiyorsunuz?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Yani tabii onların uluslararası bir karşılığı var ama dünyadaki örneklerden bahsedersen birkaç tane üniversitenin farklı eyaletlerde ya da şehirlerde, bazı sivil toplum kuruluşlarının, bazı derneklerin, bu anlamda vakıfların, bir şekilde kamu sektöründen bazı temsilcilerin vesaire olduğu ve yaşayan bir örgütlenme biçimi. Yani bunlar yılda bir kere toplanmayacaklar. Bunların bir yürütme kurulu olacak. Bunlar bir şekilde bir danışma kuruluna sahip olacaklar. Yurt dışında bu alanda doktora yapmış uzmanları ihdas edebilen bir kurum olacak. Böyle bir şey Türkiye'ye başka katkılar da sağlar yani sadece bu çocukları seçim meselesi değil Türkiye'nin gelecek vizyonunun saptanması için ciddi katma değer projeleri ortaya koyabilir.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Hocam, şu şeyi tekrar, tam anlamak için soruyorum. Çocuğun anne karnındaki, hamilelik dönemindeki durumu, emzirilmesi vesaire, burada anne ve babaların eğitimi önemseydiğiniz için Sağlık Bakanlığı devreye girmeli mi diyorsunuz.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Sağlık Bakanlığı... Türkiye'de beslenmeyle ilgili çok ciddi bir problem var yani yediğimiz şeylerle ilgili. Bunu Türkiye tartışıyor zaten ama ülke genelinde bunu çeşitli nedenlerden ötürü kontrol etmek çok zor. Fakat hamile bayanlar üzerinde bunu kontrol etmek daha kolay. Hamilelerin takibiyle ilgili özel bir proje olmalı kanaatindeyim ve bunların beslenmelerinin, haftalık olarak beslenmelerinin, aylık olarak beslenmelerinin ve hamilelik sonrasındaki o altı haftadaki beslenmelerinin özel olarak takip edilmesi ve bunların evine hemşire ya da uzman gönderilmesi ya da bölgedeki aile hekiminin bunlarla özel ilgilenmesi gerektiğini düşünüyorum yani bu yapılabilir, Türkiye bunu yapabilecek bir konumda şu anda.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Teşekkür ederim Hocam.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Buyurun.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Efendim, benim iki itiraz, bir önerim, bir de sorum var.

Şimdi, birinci itirazım rahmetli Adnan Kahveci'yle ilgili konu. Türkiye'de zekâyâ veya zeki insanlara karşı hani bir direnç olduğu veyahut onların yeterince değerlendirilmediğiyle ilgili bir konuya ben biraz ihtiyatla yaklaşıyorum. Benim gördüğüm Türkiye'de zekâyâ çok önem veriliyor, zeki insanlara gene çok önem veriliyor, onlara büyük saygı duyuluyor ama her konuda olduğu gibi yani onların etki alanına göre itiraz edenler, onları susturmak isteyenler her dönemde olabilir ama bu bizim sistematik olarak zekânın dışlandığı veya zeki insanların bir biçimde toplumda karşılık bulamadığı gibi bir sonucun çok benim açımdan doğru olmadığını söylemek istiyorum.

Siz katılmıyor musunuz?

BAŞKAN – Kesinlikle katılmıyorum. Sen deli misin? Bir tane oyun var ya kafanızı kaldırdığınız her yerde tepenize vurup yok edilme. Hele bir yönetime talip olun, hele farklı bir ses çıkarın yani yaşadığınıza şükredersiniz bırakın dövmeyi, itilmeyi.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Zekâ zaten hani değişik koşullar...

BAŞKAN – Ama siz iyi yerlerde bulunmuşsunuz herhâlde.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Değil efendim. Ben kendi açımdan söylemek gibi bir hataya düşmem, öyle yapmam ama gördüğüm yani zeki insanlar zaten bir biçimde problemi çözme yeteneği olan insanlar, koşullara uyum gösterme yeteneği olan insanlar. Onun önüne eğer bazı engeller çıkartılıyor ise zeki insanlardan bu problemleri çözmesi de beklenir. Yani ben buna benimki doğrudur demiyorum, benim inancım Türkiye'de zekâyâ üst düzeyde saygı duyuluyor.

İkinci itirazım bu hız ölçmeyle ilgili. "ÖSYM gençlerin veya öğrencilerin hızlarını ölçüyor." diyorsunuz. Yani ÖSYM açısından bu konuyu düşünmüyorum ama sonuçta zekânın hızla da muhakkak çok yakından alakası var, o intikal süresi... Dolayısıyla arzu edilen, eğer zeki olup olmadığına karar verilecekse bir öğrencinin veya herhangi bir insanın, bir problemi çözme konusundaki

başarısı ve sürati çok önemlidir. Ama şuna katılıyorum: Türkiye'deki sınavlar ve sınava hazırlayan kurumlar o sorunun nasıl çözüleceğiyle, hızlı çözüleceğiyle ilgili klişe, ezber metotlar veriyorlar. Yani zaten ben de sizinle yüzde 100 hemfikirim, bu sisteme karşıyım ama keşke sınavlar veya sınav değil başka değerlendirme metotlarıyla o kişinin daha önce hiç karşılaşmadığı bir sorunu iyi ve hızlı çözebilme yeteneği ölçülse. Böyle bir durumda hızın çok önemli bir faktör olduğunu, zekâyla da çok ilişkili olduğunu gene altının çizilmesi gerektiğini de söylüyorum. Üçüncüye geçtim. Bir önerim şu: Hem buradaki değerli üyeler ve arkadaşlarımız için hem de Ziya Bey zaman zaman tabii çok sözü dinlenen bu konuda otoritelere bir tanesidir. Ricam şu: Bu matematik zekâyla ilgili yani demin o söylediğiniz konunun önemini azaltılmamasına dönük vurgu yapmanızı sizden rica ediyorum çünkü ben yine bize müracaat eden birçok insanda, ailede görüyorum: Ya benim çocuğumun işte matematik veya Türkçesi çok iyi değil ama şu konuda çok iyi, şu konudaki zekâsı çok iyi diye kendilerini biraz da belki kandırmaya dönük bir eğilim içerisindedir. Her çocuğun, her gencin, her insanın değişik alanlarda yetenekleri olabilir, hiçbirisinin küçümsenmemesi gerekir ama sonuçta bence Türkçenin, matematiğin ve mantığın her insana muhakkak verilmeye çalışılması, bu yeteneklerin olabildiğince genişletilmesine dönük, iletilmesine dönük bir çaba içerisinde olunması... Ama kimisi bu konularda çok daha üstündür, onlar başka ilgi alanları, başka disiplinlerde kendilerini ortaya koyabilirler ama daha önce, mesela, bir otuz sene, kırk sene önce, yirmi sene öncesine kadar hani felsefe başta olmak üzere Türkçenin, yani dilin –Türkçe dışında başka yabancı dil ki siz de ona vurgu yaptınız, ben de katılıyorum- matematiğin ve mantığın çok daha geçerli olduğunu ben hissediyorum. Şimdi, yavaş yavaş bir dağılma var, o dağılmaya karşı da bizim tedbirli olmamız ve matematiği önemsememiz gerektiğini, mantığı önemsememiz gerektiğinin de altını çizmek istiyorum.

Son sorum da çok basit bir soru. Gene zekâyla ve hafızayla alakalı bir şey, gene siz de bahsettiniz. Hani insanların dilini iyi kullanabilmesi, hem kendi dilini hem yabancı bir dili iyi kullanması önemli bir göstergedir. Burada da kelime dağarcığı önemli. Bir insanın kelime dağarcığını nasıl ölçersiniz?

BAŞKAN – Buyurun Hocam.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Şimdi, efendim, tabii bu dışlanma meselesi içinde subjektiviteyi de barındırdığı için haklısınız, tartışılabilir bir konu. Ben patent sayısına baktığımda ya da üst düzey görevlere, ilgili görevlere kimlerin geldiğini baktığımda yani ehliyet meselesine Türkiye'de baktığımda vesaire bu kadar üstün zekâlı adam neredeler, bunlar niye bir buluş yapmıyorlar, niçin patent sayısında bu kadar geriyiz, niye ARGE böyle sıkıntıda diye baktığımda bu insanların üniversite sınavlarında çok başarılı olduğunu... Ki bununla ilgili takip araştırmaları var. Mesela Boğaziçi mühendislik mezunlarının yüzde 81'i mühendislik yapmıyorlar. "Diplomayı aldım anne. Al bu diploma senin, şimdi ben başka bir şey yapıyorum." diyorlar.

Şimdi, burada çok faktörlü bir yapı var ve bu tür insanlar eğer bir şeye talip olmazsa... "Tamam, sen gel. Zekâ çok iyi bir şeydir, biz akıllı adamı severiz." Ama bu adam bir şeye talip olursa ya da ehliyet gerektiren bir işle ilişkili hâle gelirse o zaman birdenbire tehdit algısı çıkıyor çünkü birinci sınıflar ve ikinci sınıflar oluşuyor. O yüzden bir dışlanmanın çocukluktan itibaren... Mesela sınıfta çocuk bir şey biliyor, öğretmenin hatasını buluyor. "Çok mu akıllısın sen." diyor, orada onu bir hemen elimine ediyor. Efendim, çocuk diyor ki: "Ben bunu biliyorum." diyor. "Tamam, sus. Sen bekle." diyor. "Tamam, biliyorsun anladık, bekle." diyor. Çocuk orada bekliyor, o biliyor bekliyor. Şimdi, bütün bunların hepsi dışlanmadır kanaatimce. Ben sınıflarda çok gördüğüm için.

İkincisi: Bu hız ölçme meselesini ben mevcut yapı içerisinde değerlendiriyorum. Sizin ifade ettiğiniz eğer gerçek ölçmeler yapılırsa, gerçek senaryolarla gerçek çalışmalar yapılırsa hız çok önemlidir, kesinlikle çok önemlidir ama ÖSYM'nin üniversite içerisinde ya da ne bileyim Yükseköğretim, burada kurumlara ilgili olumsuz bir şey söylemek tabii ki yanlış. Sadece bir saptama yapıyoruz. Bu yapı içerisinde hız ölçme bir buçuk dakikada çözen çocuğuma haksızlık oluyor çünkü ben ona başarısız kimliğini veriyorum. O kimlikle evlenecek, o kimlikle trafiğe çıkacak, o kimlikle annesinin, babasının kuzusu olmaktan çıkacak. Bu beni rahatsız ediyor.

Üçüncüsü: IQ gerçekten önemli yani bu şöyle bir şey: Bu elde bir olması gereken bir şey de ama hayat başarısında bunun temsil kabiliyeti o kadar da... Genel popülasyon için söylüyorum, çok stratejik gruplar, özel görevler, buluşlar vesaire orada tamamen IQ'nun çok büyük etkisi var ama bir toplumdaki söz ediyoruz yani kitlenin, Türkiye'deki bütün çocuklarımızın eğitiminden ve üstün zekâlıların seçiminden söz ediyoruz. Eğer genel bir bakış açısı söz konusuysa daha özel bir alandaki bakış açımı biraz genişletme ihtiyacıdayım o yüzden. Tabii ki IQ o manada çok önemli.

Son olarak da efendim, kelime dağarcığıyla ilgili. Çocukların bir kelimeyi tanımasıyla anlamlı olarak kullanabilmesi arasında bir denge var. Mesela bir çocuğa diyorsunuz ki: "Burada bilmediğin kelime var mı?" Bu onun gerçekten bilip bilmediğini göstermiyor ama bir oyun terapi içerisinde diyorsunuz ki: "Şöyle, şöyle bir hikâyeye, bir çocuk varmış..." yarım bırakıyorsunuz hikâyeyi "Hadi, sen devam et." diyorsunuz. Sonra onun kelimelerinin üzerinde analitik bir çalışma yapıyoruz. Diyoruz ki: "Bu çocuk soru eklerini şöyle

kullanıyor, şu kadar kelimesi var. “Dünya normunda, işte, Amerikalı çocukların normu şu, şu kadar kelime biliyor. İşte, on bir yaşında şu kadar soyutlama yapabiliyor. Bütün bunların uluslararası normları var. Onlara bakarak bizim çocuklara da bir şey yapıyoruz.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Özel oluyor da efendim, benim merakım şu...

BAŞKAN – Çiğdem Hanım’ın sorusunu alalım, sonra devam edelim. Bir virgül koyun.

ÇİĞDEM MÜNEVVER ÖKTEN (Mersin) – Şimdi, şunu sormak istiyorum: Çok güzel bir şey söylediniz, dediniz ki: “Çocuklar yazılım üretsin diye yazılım programları var. Bu, çocukların geleceğine matuf zekâlarını da geliştirir.” Şimdi, baktığım zaman ben bütün dünyadaki üstün yeteneklilerle ilgili eğitimlere Amerika başta olmak üzere, işte, 58’de başlamışlar, Sovyetler 57’de başlamış, Azerbaycan, işte, bir şekilde başlamış, İtalya’da 70’lerde başlamış. İngiltere’de çok enteresan bir eğitim sistemi var sizin de bildiğiniz gibi. Yedi yaş itibarıyla eğitime başlayan çocuklar liseyi bitirinceye kadar bu okulda yatılı olarak kalırlar, buradan mezun olurlar ülkeyi yönetilirler. İngiltere idarecilerinin yüzde 80’i bu okuldan çıkar. Almanya’dakiler yine 1918’den beri devam ediyor. 1968 ve 77’den itibaren eğitim sisteminde reform yaparak saf bilimden uygulama bilimine geçen Japonya’da 21’inci yüzyıla uygun yeni bir sisteme geçme hazırlıkları yapılmaktadır. Burada hepsi çok enteresan bir şekilde kendi ülkesel dokularına, sosyolojik formlarına, kültürel değerlerine, inançlarına ve o topraklarda yaşayan, geçmişte de yaşayan insanların ya da kültürlerin değerlerine bağlı olarak sistem geliştirmişler ve bu sistem doğrultusunda üstün yetenekli çocukları bu okullarda hep upgrade ederek ama okulları ve öğretmenleri... Aslında bütün bu sizin söylediğiniz değerlerle birlikte bizim de böyle bir sistemi oluşturmamız gerekmiyor mu ya da bu sistemi nasıl oluşturacağımız üzerinden mi artık hareket edip, adını koyup, başlığını koyup tak, tak, tak bunların yapılması gerekir mi? “Öncelikle ilk üç şunu yapmamız gerekir dediğimiz zaman geldi.” diyorsunuz, ben de aynı söylüyorum, bunlar nedir?

BAŞKAN – Sizin sorunuz aynı zamanda sorulmuş oldu arkadaşlar: Ülkemize uygun eğitim modelleri nelerdir? Uygun yapı ve eğitim modeli nasıl olmalıdır? Sayın Vekilimin sorusuna ekleyip bunu sorulmuş kabul ediyorum.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Şöyle bir arzum var Sayın Vekilim: Şu anda gemi açık sularda yani yürüyen bir şey var, dolayısıyla biz onu orada bekleyemeyiz, o devam ediyor. Ve yarın hemen, önümüzdeki hafta yapılması gereken işler var. Şimdi, bunlarla ilgili....

ÇİĞDEM MÜNEVVER ÖKTEN (Mersin) – Doğru. Demek iki hamle var önümüzde. Bir o giden gemiyi güvenli sularda göndermek, bir de yepyeni bir sistemi mi yapmak, bu mu diyorsunuz?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – İkinci şu: Bu felsefesinden başlamak gerektiği, ot kökünün üzerinde biter, bu toplumun değerlerinden çıkarmak gerektiği ve bize özgü...

BAŞKAN – Buradan ne kastediyorsunuz Hocam, açalım orayı?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Orada kastettiğim şey şu: Benim bir zekâ testi geliştirebilmek için bu toplumun çocukları üzerinde yapılmış binlerce araştırmaya ihtiyacım var. Oradan ben kendi toplumunun dokusunu anlayacağım.

BAŞKAN – Tanı kısmını mı konuşuyoruz Hocam?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Eğer testle ilgiliyse. Tanı kısmıyla ilgili ama bunun daha büyük perspektifte Türkiye bu akıl ve bilgiyle ilişkisini bir şey yapmalı, gözden geçirmeli yani bizim bin yıllık bir akametimiz var. Bunu bir gözden geçirmek zorundayız. Burada tarihsel olarak bu meseleyi oturturken II. Abdülhamit’ten beri başlayan bir sorgulama, bir nedensellik yapısı var, o dönemde bir nedensellik var yani İbn-i Rüşd ve Gazali karşılaştırmasından Müslümanların düşünce sistematiğini ele alan bir şey var, tartışma var. Şimdi, burada bizim eğer filozofisine bakarsak İbn-i Rüşd’le bir hesaplaşmamız gerekiyor, tanışmamız gerekiyor yani o Batı medeniyetinin yükselişinin ana ayağıdır İbn-i Rüşd. Gazali de bizim Nizamiye Medresesindeki baş müderris olarak o günlerden beri bugünkü yükselişimizin ana aktörlerinden bir tanesidir ve biz bugün bunu yani bizim düşünme sistemimizi, hayata bakış tarzımızı, problem çözme tarzımızı, vesaire bütün bunları eleştirerek gelen bir yerel yapılanmaya ihtiyacımız var. Onun için antropoloji çalışmaları gerekecek diyorum.

ÇİĞDEM MÜNEVVER ÖKTEN (Mersin) – Çok özür diliyorum Sayın Hocam. Şunu sormak istiyorum: Bize enderunla ilgili geldiler, bilgi vereceklerini beyan ederek konuşuldu. Sizin bu dediklerinizin içerisinde enderunun ne kadar yeri var Sayın Hocam, bir? İkinci: Enderunun içerisinde, biz hayati sorular sorduğumuz zaman enderunla ilgili “Hadi, çözüm.” dediğimiz zaman “O sayfalar yırtıldı, kayboldu.” deniyor. Ama İngiltere, Amerika enderunu inceledi, bunu üzerinden yola çıktılar deniyor. Peki, incelenen nerede? Yok. Nerede? Kayıp. Yani benim size sormak isteğimin temelinde de, aynı zamanda bir paragrafında da enderun var hangi bakış açısıyla değerlendirirsiniz?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Benim Enderunla ilgili görüşüm şu: O dönemde toplumsal yapıyı düşünürseniz ve Osmanlı'nın çok uluslu yapısını düşünürseniz Osmanlı tekilci bir anlayış yerine çoğulcu bir anlayışla bütün toplumların zekâ kaymağını almak istiyor. Bu kaymağı alırken de şunu yapıyor: Belirli ölçütler ki bunlar teknik düzeyde ölçütlerdir yani mesela yazılı olarak geçen sorulardan birisi biliyorsunuz o meşhur uzun kaşık sorusudur, çorba içerken verilen. Buna benzer mesela 8-10 tane soru örneği var Enderuna çocuk seçilirken sorulan. Şimdi, bütün bunların biz şu anda daha iyisini, daha âlâsını yapma kabiliyetine sahibiz çünkü artık magnetik rezonans şeyiyle bir çocuğa bir soru yönelttiğinizde beyninin hangi kısmına hücum ediyor kan onu görebiliyoruz. Dolayısıyla, bunu tıbbi teknolojik verilerle de test etme imkânımız var yani Enderun tarihsel olarak hoş bir şeydir ama “Bugün onu getirelim de Türkiye’de bir şey yapalım.”ın realiteyle kanımca bir ilgisi yok. Fakat bugün şunu yapmak mümkündür: Kendimize özgü, kendi popülasyonumuzun datasını toplayıp buradan ortaya bir kuramsal, kavramsal çerçeve çıkarıp -bu uzun vadeli kısmıdır- kavramsal çerçeveyi oluşturup buradan bir modele gitmektir, modelden bir yöntem ve tekniğe gitmektir yani filozofi, felsefe, kuram, sonra bir model, modelden sonra metod, metottan sonra teknik. Bu silsileyi takip ettiğimizde bu mesele gündeme getirilebilir ama bunu ne bir üniversitenin bütçesi yapabilir, ne TÜBİTAK'ın, efendim, işte Hızlı Destek Programı ya da 1001 Projesi bunu yapamaz. Burada özel bir şey gerekiyor yani TÜBİTAK kendi bütçesinin bu kısmıyla özel bir proje için Başbakanlık onayıyla diyecek ki: “Şöyle bir konsorsiyum kurulacak, TÜBİTAK da bunun partnerlerinden birisidir. Burada beş yıllık şöyle bir çalışma yapılacaktır.” Ama bu böyle işte şu yapılsın, bu yapılsın değil. Şu yapılacak, şu ay... Eylem planı anlamında bir çalışmaya girilmesi lazım ama bunun için yurt dışından muhakkak destek ihtiyacı var. Mesela ben olsam bunu kendi başıma yapamam fakat mesela şu anda TED Üniversitesi'nden 2 kişiyi, bir tanesi Cincinnati'ye, bir tanesini Michigan'a üstün zekâlılarla ilgili doktora yapsın diye gönderdik. Mesela bu tür elemanları çoğaltmak ve buralarda uzman olarak çalıştırmak... “Ben genel olarak eğitim psikolojisiyle uğraşıyorum, hadi üstün zekâyı da uğraşayım.” Böyle değil, sadece üstü zekâyı özel iyi yetişmiş insanlara ihtiyacımız var bu tür projelerde.

BAŞKAN – Soruları arkadaşların şöyle: Yani şu anda önerdiğiniz yapacak kurum Talim Terbiye gibi gözüküyor. Siz bir kere Talim Terbiye ve Millî Eğitimin dışına çıkaralım konuyu diyorsunuz.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Talim Terbiyeye haksızlık olur yani böyle bir şeyi ona yüklemek çünkü oranın kapasitesi, kurumsal kapasitesi... Böyle bir şey mümkün değil.

BAŞKAN – Hayır, hayır mutabık kalalım. Sayın Vekilimin sorduklarını netleştirmek açısından söylüyorum.

“Gazali'yle, İbn-i Rüşd'le yüzleşelim.” dediniz.

Mesela bununla ilgili ne anladınız siz? İbn-i Rüşd'le yüzleşmekten ne anladınız? Yani kayıtlara geçtiğinde ne anlayacağız bundan biz? Yani belki ben anlamıyorum diye, var mı aranızda? Ne anlayacağız Hocam biz?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Şunu anlamak mümkün: Şimdi, o dönemde bir çatalanma var dünyada. Bir tanesi diyor ki: Haçlı Seferi, Moğol İstilasası vesaire İslam toplumu dağıldı. Bunları Yesevi Hazretlerinden gelen bir ruhla da bütünleştirip belirli bir mezhep odağını da kurup buradan devlet otoritesini ortaya koymak hedefleniyor. Yani daha önce Mutezile döneminde, 700'lü yıllarda, Mutezile'nin dış dünyaya, İslam'a, dine, akıla, bilime bakış açısıyla Gazali'nin bakış açısı arasında ciddi farklılık var. Bu farklılık şunun için önemli: Gazali “Akıl insanı ciddi sıkıntılara sokabilir. Matematik lazımdır günlük hayatta ama felsefecilere hayranlık uyandıracığı için çok da bu konularla uğraşmamak lazım.” diyor. Şimdi buna benzer bir sürü şey söylüyor. Şimdi, bunun tam tersi İbn-Rüşd de diyor ki: “Felsefe bizim çıkış noktamızı oluşturur.” O kadar özet ve yüzeysel geçiyorum ki affınıza sığınarak.

BAŞKAN – Hayır, arkadaşlar derinleştirsinler bunu yani bu felsefeyi tartıştırın bize siz, uzman arkadaşlarımız. Kim tartıştırır bunu Hocam bize?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Bu tartışmanın şöyle bir riski var: Bunu tartıştığınız anda mezhep tartışsınız, onu tartıştığınız anda siyaset tartışsınız. O yüzden de bunu daha sivil toplumun olduğu... Çünkü ilahiyat fakülteleri de buna çok cesaret etmiyorlar.

BAŞKAN – Peki, sizin tartıştığınız bir yerler var mı?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Şimdi, bununla ilgili Türkiye’de çok iyi kitaplar var yani bunların tartışıldığı çok iyi kitaplar, yayınlar var, onlara bakılabilir. Bunu şu anlamda önemişiyorum: Biz akıla nasıl bakıyoruz, bilgiye nasıl bakıyoruz, bilimden ne anlıyoruz? Yani benim çocuğumun kafasında bilim felsefesi nosyonu yoksa onun “Günlük yaşamını akletmez misiniz?” diyen bir dini yaşamak şeklinde göstermesi mümkün olmaz zaten yani ezberlenmiş ÖSYM sorusu kalıbı gibi bir kalıp varsa ortada, ben ona göre yaşıyorsam başka bir durum var ama kendim aklediyorsam ve kendi sorumluluğumu alıyorsam, zihni mi

kiraya vermemişsem, benim adıma başkaları düşünmüyorsa o zaman başka bir sorumluluğum var. İşte, burada Gazali'yle İbn-i Rüşd'ün... Yani Gazali'ye de haksızlık yapmamak lazım ama bu felsefeyi yeniden biçimlendirmesi, felsefeyi yeniden çok üst düzeyde ele alabilme kabiliyetinde olabilen birisi olması ama o dönemde dağınlığı ortadan kaldırmak ve Selçuklularla beraber Nizamiye Medresesinde yeni bir yapı kurarak devletin otoritesiyle dini uzlaştıran bir yapı kurup sonra Osmanlı'da gördüğümüz din-devlet ilişkisini ortaya koyan bir çıkış noktasıdır bu. O yüzden zaten Endülüs tepelerindeyken, Endülüs 100 birimse, Osmanlı 3 birimdir, 5 birimdir. Bilimsel etkinlik açısından söylüyorum yani bilim faaliyeti açısından söylüyorum. Endülüs'le Osmanlı mukayese bile edilemez ama biz o kısmını çok görmeyiz. Osmanlı'nın konvansiyonel teknolojideki üstünlüğü ve insan faktöründeki üstünlüğü Osmanlı'nın çok ciddi anlamda bir atılım yapmasını sağlamış ama bilim, düşünce, akıl faaliyetlerine baktığımızda Endülüs'ün kat kat ileride olduğunu ve Osmanlı'da 3-5 kişinin dışında da isim olarak sayabileceğimiz gerçekten özgün bilim üretme anlamında kimsenin olmadığını konuşabiliriz.

BAŞKAN – İlk adım olarak bir insan tasavvurundan bahsediyor Hocam.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Evet, akıl tasavvurundan.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Akılın algılanması yani akılla ilgili bir tanımdan bahsediyor yani bir kabul edikten bahsediyor.

BAŞKAN – Tamam ama bunun devlet yönetimiyle ilişkilendirilmesi...

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Yani hem devlet yani siyaset ve din ilişkisi var Hocamın anlattıklarında ve yani bizim o konulara çok girmemiz konuyu başka bir boyuta çekebilir, riskli olabilir. Bilmemizde, sohbet etmemizde yarar var ama komisyonun biraz daha dışında tutulması daha hayırlı olur.

BAŞKAN – Hayır, bir de şu var: Yani evrensel dediğimiz tanımlar, hani genel kabul görmüş tanımlar üzerinden her şey tartışılıyor çünkü yaptığınız her şeyde bir de dünya üzerinde genel kabul görmüş, aynı değerle ölçülebilen şeyler var. Yani bizim bir şeyi tek başına önemsememiz eğer kudretli bir şeyin yoksa çocuğunuz Amerika'ya gittiğinde, İngiltere'ye gittiğinde, Suriye'ye gittiğinde kabul görmez. Sizin ölçümlenmeniz... Son derece kabataslak, sokağın da anlayabileceği bir dille şey yapmaya çalışıyorum. Onun için bunu tartışmazlar, tartışmayacaklarsa hiç konuşmayalım öyle bir güç yoksa. Sizler tartıştınız mı? O tartışmalardan bizim ulaşacağımız yerler var mı?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Bu benim kişisel görüşüm yani.

BAŞKAN – Siz hangi sindensiniz?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Ben İbn-i Rüşdüyüm tabii ki.

Yani şunun için söylüyorum: Hani diyorum ya hemen yarın yapılacak işler var ama Türkiye'nin bir taraftan da kendi zihinsel dünyasında çok uzun yıllar boyunca yasaklanan ya da düşünülmeyen şeyler var Türkiye'de. Muhammet Arkun'un bir sözü var, Fransız sosyolog "Belirli bir dönem düşünülmesi yasak olan şeyler sonradan serbest bırakılsa bile düşünülmemeye dönüşür." diyor. Yani onu istesek de düşünemeyiz. Bu kadar bin yıl sonra bizim zihin kodlarımızla. Yeniden bir karşılaşmak gerekiyor ki, biz zekâyı, akıllı, bilgiyi, bilimi nasıl yorumluyoruz ki, zekâyı ilişkimizin pratiğini ona göre dökeceğiz.

BAŞKAN – "Akıl yolu birdir." diye bir söz var Hocam.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – O da çok yanlış bir şey tabii.

BAŞKAN – Yani falanca düşündü diye illa o düşünülüyor veya onunla adlandırılmayınca o düşünülüyor diye bir şey yok.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Akıl yolu bir değil, ezberin yolu birdir. Akıl yolu kesinlikle bir değil tabii ki.

BAŞKAN – Yani "O düşünmüş, ondan başkası düşünemez." diyorsunuz.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Yok, öyle demiyoruz biz.

BAŞKAN – Mesela biz bugün sizinle karşılaştık... Ben eğitimci değilim, ben sadece sokağın derdini dert etmişim ama bugün bir sürü, hepimizin düşündüğü şeyleri, siz düşündünüz, çalıştınız, yıllarca eğitimi yaptınız geldiniz ve aynı cümleleri kurduk ve aynı yerde. Bundan memnun olduk biz. Peki, o zaman hesaplaşmıyoruz Hocam, orayı atalım.

Gelelim bugüne. Bir kurum diye sordu Sayın Vekilimiz. Bu kurum dediğiniz yerde başka arkadaşların da daha önce bir üst kurul önerisi var. Öyle bir şey mi?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Mesela bu tabletle eğitimde, FATİH Projesi ile ilgili sekiz ayrı bakanlık ve bazı kuruluşlar bir şemsiye örgütlenme oluşturdular. Herkes kendi üstüne düşeni bir şekilde yapmaya çalışıyor doğru veya yanlış. Ama bazı olaylar veya olgular vardır ki, bunlar şemsiye şey ister, yani sadece bir bakanlığın genel müdürlüğüne verilemez.

BAŞKAN – Şimdi, dünyada üst kurul kavramı ile bizdeki üst kurul kavramları birbiriyle biraz şey oldu. Dünyada üst kurul şöyle bir şey: Yani araziyi serbest bırakır, farklı farklı bir sürü işler yapılır, üst kurul dediğimiz şey, haksız rekabeti önlemek, fikir hırsızlığını önlemek için düzenleyici bir kurum olabilir ama Türkiye’de her şeyin içinde devlet zaten yüzde 60-80 olduğu için, hem sanayiye hem ticarete hem eğitime neredeyse tekelinde götürdüğü için, bir üst kurul oluşturduğunuz zaman bu tekelleşme yani devletin tekelleşmesini de daha kuvvetlendiren bir şeye dönüşüyor. Diğer kurullarda görüyoruz. Onun için demin söyledim ben. Hani kurumu kendi millî eğitim içinde o zaman vermek lazım, Talim Terbiye bu işi... Yani üst kurul da kursanız genellikle şöyle oluyor: Mesela biz insan hakları kurulları koyuyoruz, valiyi koyuyoruz, kaymakamı koyuyoruz, sağlıkçıyı koyuyoruz, hâkimi koyuyoruz, devlet orada, adı üst kurul olmuş oluyor, neredeyse içinde sivil hiç kimseyi bırakmıyoruz. Okul aile birliği kuruyoruz Hocam, okul aile birliği içinde okul müdürü, ilçe millî eğitim müdürü, jandarma derken neredeyse veliye yer kalmıyor. Şimdi böyle olduğu zaman, kuracağımız üst kurul - ben hocaların teklifine de baktım- ne verecek dediğimde, Allah biliyor ya, içine Millî Eğitim Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı gelemez Talim Terbiye Başkanı, Talim Terbiye Başkanı “İşim var.” diyecek, yardımcısı, o “İşim var.” diyecek, sekreteri derken bir süre sonra sekreterlerinin de sekreterlerinin katıldığı toplantılar hâline dönüşüyor. Yani o zaman şey hedefine ulaşmıyor. Şu anda kurulmuş binlerce kurul var bakanlıkların içinde, yüzde 99,9’u fonksiyonel değil, çalışmaz. Yani elektrotlar gibi, birbiriyle, bu onunla, o öbürüyle olmuş bir kurum, sonra o burayla burayla buraya gelmiş başka bir üst kurul, sonuç vermiyor. Onun için, bize ne olur, siz bütün yasaklardan, sınırlardan arındırılmış olsaydınız ve “Haydi bize bir eğitim modeli önerin üstün zekâlı çocuklar için.” deselerdi ne yapardınız, nereden başlardınız?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Ben burada devlet içinde bir örgütlenmenin çalışacağı kanaatinde değilim, hep onu söylüyorum.

BAŞKAN – Ama Hocam, çocuklar okul çatısı altında.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Şimdi şöyle bir şey var: Okul çatısı altında tabii ki. Ama burada kurul ya da konsorsiyum, neyse, bunlar okulun içinde günlük faaliyet yapmayacaklar.

BAŞKAN – Siz kurulda ısrarlısınız. Kurduk kurulu Hocam oraya, tamam.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Yapılacak işlerle ilgili bir politika üretme ve bir politika dokümanı oluşturma konusunda uzmanlık seviyesinde çalışmalar yapacaklar. Ama bu filanca bakanlığın bir elemanının olmasını gerektiren ya da başka bir şey değil.

BAŞKAN – Bu Eğitim Reformu Girişimi’ nin yaptığı çalışmalar gibi mi çalışmalar diyorsunuz?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Kısmen onun gibi ama bunun biraz daha devlet politikalarıyla veya devletin buradaki siyasi iradesiyle paralel olması icap eden bir şey. Niye paralel? Çünkü o altyapı içerisinde, devletin altyapısı içerisinde yürüyecek bir şey. Mesela ben diyorum ki: “Bana dijital platform lazım.” Kim yapacak bunu, kim bütçeleyecek? Diyorum ki: Bu çocukların tanınmasıyla ilgili mahallelerde mahallî olarak...

BAŞKAN – Akil insanlardan mı oluşacak bu kurul Hocam?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Bu kurul uzmanlardan ve akil insanlardan oluşacak.

BAŞKAN – Uzman dediğiniz kim Hocam? 90 alan uzman geçiyor burada, memlekette.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Yok, üstün zekâlılar konusunda doktorasını yapmış, bu konularla ilgili temayüz etmiş, akademisyen olabilir, öğretmen olabilir...

BAŞKAN – Bu TÜBİTAK’ ta olanlardan ne farkı olacak? Bu TÜBİTAK’ ın içinde... Sadece karşılıklı düşünce olsun diye... Sen de destekle ya da muhalif ol bana. Şeyin içinde işte Basak, Busak, Tusak gibi bir sürü bölüm var TÜBİTAK’ ın içinde. Oraya da bir kısım kurulsun, daire başkanlığı denilse, bu akil adamlar oraya gelse.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Şimdi, orada matematik eğitiminde doktora yapmış birine idari iş yaptırıyoruz. Oradaki bir uzmana araştırmaların takibini yaptırıyoruz, yani kim bütçesini nasıl kullanmış vesaire.

BAŞKAN – Sekreteryalık yaptırıyorlar, evet. Yaptırmamak bu akil adamlara.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Dolayısıyla, bahsettiğim şey böyle bir şey değil. Diyelim ki eğitim reformu gelişimi gibi bir yerde. Bizim bir kurumumuzun olması ki, bununla ilgili diyelim ki Ferhunde Hocam böyle bir yerde olmalı mesela bana göre, bununla ilgili özel sektörden, kamudan veya üçüncü sektörden birileri muhakkak olmalı. Sonra bir policy document hazırlanmalı, buna uygun olarak da oradaki uzman kadrosu sürekli olarak bir ARGE yapmalı, devamlı olarak bir ARGE yapmalı. Sonra bunun devletle uygulamasının bir transformasyonu yapılmalı. Yani burada çıkan şeylerin bire bir okulda uygulanması şartı olmayabilir.

BAŞKAN – Bakın “üstün zekâlı, yetenekli çocukların eğitimi” diyoruz, bunda da diyelim ki altı üstü 500 bin nüfustan bahsediyoruz.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Evet.

BAŞKAN – 500 bin nüfusun değerlendirilmesiyle ilgili bir üst kuruldan bahsediyoruz.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Ama bu kadar milyon çocuktan iğne arar gibi araştırarak o 500 bin kişiye ulaşıyoruz yıllar içerisinde.

BAŞKAN – Tamam, bu kurul mu yapıyor onu da?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Yürütme işini bu kurul yapmıyor. Bu kurul sadece politika geliştiriyor, bu kurul bunun araçlarını, enstrümanlarını oluşturuyor, ondan sonra uzmanlar sürekli olarak bunun ARGE'sini yapıyor. Ortaya çıkan eylem planları devletin ilgili kişi ya da kuruluşlarıyla bir transformasyon çalışmasına giriyor. Yani “Siz bunu söylemişsiniz ama bu Anayasa'da yok, Anayasa uygun değil buna.” diyor mesela. Veya okullarda mesela, paralel müfredat diyorum ya, paralel müfredat olabilmesi için Talim Terbiye “Benim onayımdan geçmeyen müfredat olmaz.” diyecek. Ben de “Senin onayından geçince zaten müfredat olmuyor.” diyeceğim. O zaman bu sürece sokmayacak bir iradeye ihtiyacım var. Yani gerçekten bu yaş çocuklarına uygun, zenginleştirilmiş içerikleri, bu tür bir mevzuat sınırlaması olmadan benim üretim okullara “paralel müfredat dokümanı” diye verebilmem lazım. Bunu şey yapamaz, yani sizin dediğiniz gibi, Millî Eğitimden bir temsilci, Talim Terbiyeden, TÜBİTAK'tan bir temsilci...

BAŞKAN – Bir üniversitenin altı enstitü olsun, bu olmaz mı?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Çok iyi olur, yani bir üniversitenin altında... Ama şöyle bir şey var: Bu enstitünün başka kurum ve kuruluşlarla ilişkilendirilmesi lazım. Yoksa üniversitelerde enstitü kurmak seçimlerde oy veren insanlara kurum ihdas etmek anlamında bir şeye dönüştü son yıllarda.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Rekabet unsuru da olabilir, benzerini yapabilirler. Yani birden fazla kurum gerekiyor.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Yani iki üç tane üniversite aynı anda böyle projeyi üstlenir, bir tane yabancı ortak alır, Türkiye'den, dediğim gibi, üçüncü sektörden temsilciler alır vesaire vesaire.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Ben bir kısa bilgi vereyim mi bu konuyla ilgili?

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Biz geçen ay içerisinde İstanbul'da Zekâ Vakfının organizasyonunda bir toplantı yaptık. 95 yılında kurulmuştu vakıf ve şu anki gelinen noktadan hem memnunuz ama hem de yeni bir şey yapılması gerekiyor diye bunu Hükûmete sunacağız. Yani Sayın Başbakan uygun görürse bir üstün yetenekliler ve üstün zekâlılar şûrası yapıp konunun ilgililerini bir araya getirerek hem bir model hem de o modelin uygulanmasına dönük yapıyı ele alacağız.

BAŞKAN – Siz orada yapacaksınız. Bir model öneriliyor, sonra da...

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Hayır, öneri de orada çıkacak. Sonra iki yılda bir yapılır, işte ne zaman yapılması gerekiyorsa...

BAŞKAN – Ha sonra başkası da bir araya gelecek, tekrar onlar başka bir şûra yapacak.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Hayır efendim, biz mesela Türkiye Bilişim Şûrası yapmıştık. Rahmetli Ecevit zamanında başlamıştı. Fakat sonra Sayın Tayyip Erdoğan Başbakan olduğu zaman Abdullah Gül Bey'den sonra, ikinci şûranın yapılmasını gene bizden istedi. İkinci şûrayı yaptık ve o şûrada alınan kararların birçoğu hayata geçti veya geçirilmesi için adımlar atıldı. Yani bu şûrayı rastgele bir sivil toplum örgütü işte seminer, toplantı yapar, o yeterli değil, onu gene yaparız, yapıyoruz öyle. Öne alınan, “Başbakana soracağımız” dediğimiz şey şu: Başbakan buraya eğer siyasi bir önem, ağırlık verirse ve kendi bakanlarını, ilgili kurumlarını

buraya gitmeye özendirir ve oradan çıkacak olan sonuçları da hayata geçirme konusunda bir kararlılık ortaya koyarsa o zaman bu şûra çok yararlı olur. Şûranın her yıl yapılması da gerekmez. Gerek duyulur iki sene sonra tekrar belki yapılır, neler yapıldığı gözden geçirilebilir.

BAŞKAN – Bu şûranın Millî Eğitimin her sene, üç sene, beş senede bir yaptığı eğitim şûrasından ne farkı var? Yani Millî Eğitimin de, devletin de bilmekle ilgili bir sıkıntısı yok artık. Yani herkes her şeyi biliyor, yani konuşulacak yeni bir şey yok.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Var efendim.

BAŞKAN – Mesela siz Talim Terbiyede Başkanlık yaptığınız dönemde bu denilenleri defalarca kere yaptınız, kişilerle, kişilerle, okullarla kurumlarla görüşmediğiniz kalmadı. Peki, ne oldu?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Burada Sayın Vekilimin söylediği bir irade, bir destek ve bu işin bir devlet projesi...

BAŞKAN – Yani orada eksik olan bir siyasi irade miydi?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Siyasi iradeydi. Yani yapılan bu tür çalışmalarla ilgili, mesela millî eğitim şûra kararlarının hayata geçirilme oranı yüzde 5'in altındadır geçmişe baktığımızda. Bu tür şûralar kendi kendine toplanıyor ama Sayın Vekilimin dediği gibi, Hükûmetin, Sayın Başbakanımızın, bakanların bu ülke için özel bir projesi olacaksa ve bununla ilgili de sivil toplum odaklı bir yapı oluşacaksa o zaman yürür. Ama yoksa sadece tavsiye niteliğinde kalır.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Yani ne tek başına Hükûmetin bir programı olacak. Yani buraya iktidar başta sahip çıkacak, muhalefet katılacak, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve kamudan katılım olacak.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Mesela Sayın Cumhurbaşkanının öncülüğünde olabilir böyle bir şey. Çünkü Cumhurbaşkanlığı makamı farklıdır. Yani bunun da Hükûmetle ilgisi bir şekilde kurulur.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Ya cumhurbaşkanı seçiminden sonra biz bunu yapalım diyoruz, hani kutuplaşma, ne olacağı netleşsin diye.

BAŞKAN – Hayır, şunu anlamaya, şunu netleştirmeye çalışıyorum Hocam. Şimdi neredeyse konuşulmayan, düşünülmeyen, tartışılmayan bir şey kalmamış. Hem kayıtlarda var bu hem... Yani sizin döneminize bakıyorum, bu millî eğitime bakıyorum, yurt dışına dünya kadar adamlar... Yani konuşulmuş, konuşulmayan neredeyse bir şey kalmamış. Zaten orada eksiklik olan, siyasi iradenin bunu kendine dert edip, aynı tablette talimat gibi talimat verip uygulamaya geçmesi. Öyle olduğu zaman DPT kaynakları konusunda tanımlamaları çok daha rahat yapacaklar, YÖK daha rahat yapacak. Onları da zaten şu anda yaptığımız, yani çalıştığımız işte “Ey Millî Eğitim bunu yap, ey YÖK bunu yap, ey TÜBİTAK bunu yap.” dediğimiz şeyler zaten siyasi iradenin ortaya konulmasıyla ilgili bir şey, yani şu çalışma siyasi iradenin ortaya konulmasıyla alakalı bir şey. Ha bunun içinde detayları bilim adamları, hani, memleketin güneyinde şöyle çalışma yaparsak daha faydalı oluruz çocuklara, kuzeyinde yaparsak faydalı oluruz, daha teknik bir çalışma. Siz yarın onu yaptınız, işte öğleden sonra gelecek başka bir vakıf yöneticisi, diyecek ki: “Ben de şunu yapayım.” O bilmem ne... Yani orada tek anahtar siyasi iradeyse Komisyon zaten bu siyasi irade için kurulmuş bir şey. Üstelik de siyasetin de üstünde Meclisin iradesinin ortaya konulduğu bir yer.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Sayın Başkanım, zaten o yüzden çok umutluyuz ve büyük bir istekle katılıyoruz bu toplantılara ve bütün arkadaşlarımızın, her partiden arkadaşlarımızın -şu an ikimizin dışında milletvekili kalmamış ama- bu konuya katılımı siyaset üstü.

BAŞKAN – Evet.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – O yüzden de çok güzel, anlamlı çalışan bir komisyon.

BAŞKAN – Siyaset içi. “Siyaset üstü” deme. Sevmiyorum ben o “siyaset üstü”nü.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Yani siyasi beklentilerini minimumda tutuyorlar.

BAŞKAN – Ama tam millî iradenin olduğu bir yer.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Çok önemli, bence mihenk taşıdır bu Komisyonun kurulması. Önemli olan, bu Komisyondan birtakım çıktılar ürettikten sonra, bu ürettiğimiz çıktıların hayata geçmesi konusunda yine hepimiz, ister birlikte ister ayrı ayrı, herhâlde çabalarımızı sarf edeceğiz. Ama her şeyin biliniyor olması bizi tatmin etti mi? Şimdi Ziya Hoca'mız buraya konuyu bilen biri olarak geldi ve ilk defa tatmin edici bir toplantı oldu. Diğer gelen bütün yetkililer, işte Millî Eğitimden gelsin, TÜBİTAK'tan, Kültür

Bakanlığından gelsin, hepsinde bir mutsuzluk oldu ve sorularımıza tam yanıt alamadık. Onlar da belki sorumlu koltuklarda oturdukları için çaresizlikten belki öyle bir duruma düştüler. Yani Ziya Hoca'm da şu an Millî Eğitim Bakanlığı müsteşarı olarak gelseydi belki o da hem doğruları söyleyecekti ama "Niye yapmıyorsunuz?" sorusuna gene cevap veremeyecekti yani.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – O zaman da konuşuyordum ben.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Hayır, doğruları söylemek ayrı ama biz bazı o koltukta oturanları "Niye bunu yapmıyorsunuz?", "Geçen ay ne yaptınız?", "Geçen sene ne yaptınız?" sorularına verdikleri cevap...

BAŞKAN – İşte 6660'la ilgili Sayın Vekilimin söylediği bir şey var. Aslında Millî Eğitimden daha sonra müdürlük Kültür Bakanlığına geçince orada işler karışmış. Yani "Niye desteklemiyorsunuz, niye yapmıyorsunuz?" sorusunu soruyor. Ama Hocam, bunun net cevabı yok.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Siz biliyor musunuz, mesela kaç kişi, bu 6660'dan yararlanan, kaç senedir olan, neredeyse seksen senedir var olan bir şey, kaç kişi yararlanmıştır tahminen?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Net bilmiyorum.

BAŞKAN – Yani ben 50 diye çok abartarak söylemişim de, o gün kayıtlara geçmiş.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – 50'den az. Normalde o kadar...

YÖK TEMSİLCİSİ MÜCAHİT COŞKUN – 15 kişi.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Ve Sayın Genel Müdür de bu kanundan yararlanmak isteyenlerin çoğunun aslında yararlanmaya değer bir sanatsal yeteneği olmadığını söylüyor. Yani onu duyduğunuz zaman zannedersiniz ki, 10 bin kişiye, 20 bin kişiye bir şeyler verilmiş, dolayısıyla daha seçici olmamız, daha tutumlu olmamız gerekiyor gibi. Hâlbuki 15-20 arasında bir insan... Yani bu Türkiye için çok üzücü bir durum.

BAŞKAN – Hocam, eğitim modeli öneriniz, bir, paralel dediniz...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Benim sınıf içi-sınıf dışı okul katmanları, bununla paralel müfredat önerim...

BAŞKAN – Onu biz makale olarak bir yerden bulabilir miyiz Hocam?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Zannetmiyorum.

BAŞKAN – Nasıl alacağız? Bize yazar verir misiniz?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Tabii ki, onu yazarız.

BAŞKAN – Mücahit Hocam, o zaman Hocamla o diyalogu yapıp onu modelleyelim. Şimdi yormayalım, acıktı da herkesin karnı.

"Üstün yetenekli çocuklara özel bir eğitim programı olmalıdır?" sorusunu kim sorduysa "Herhâlde olmalıdır." diye cevap verecektir Hocam.

Başka bir şey mi sormak istediniz acaba? Yani ne sorulmak istendi burada?

TALİM VE TERBİYE KURULU TEMSİLCİSİ SERAP YALÇIN GÜLER – Biz birlikte düşündük onu ama farklı yaklaşımlar var.

BAŞKAN – Hani bu bilgisayara "Nasılsın, iyi misin?" gibi...

TALİM VE TERBİYE KURULU TEMSİLCİSİ SERAP YALÇIN GÜLER – Ayrı sınıflar olmalı mı, ayrı ortamlar olmalı mı, bütünleştirilmeli mi, farklılaştırılmalı mı gibi, o anlamda ayrı bir program olmalı.

BAŞKAN – Mikrofonu konuşun.

TALİM VE TERBİYE KURULU TEMSİLCİSİ SERAP YALÇIN GÜLER – Sayın Hocam, tekrar hoş geldiniz.

Dünyada farklı yaklaşımlar var.

BAŞKAN – Açarak sorun o zaman sorunuzu.

TALİM VE TERBİYE KURULU TEMSİLCİSİ SERAP YALÇIN GÜLER – Evet, bütünleştirme, zenginleştirme, o anlamda bir öğretim programı olmalı mı? Genel özelliklerini destekleyici, özellikle duygusal, sosyal gelişimleriyle ilgili...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Şimdi burada geçmişten bugüne baktığımızda ayırıştırıcı değil bütünleştirici yaklaşımlar daha öne çıkıyor. O yüzden de sınıfların içinde bu çocuklara zenginleştirilmiş içerik-paralel müfredat dedim. O yüzden de sınıf dışında kaynak odası vesaire dedim. O yüzden de okul dışında her 100

çocuktan 1 tanesi için bazı özel merkezlere gidebilecekleri, aynı zamanda genel okullara gidebilecekleri, özel okul gibi kurumlar olması ama okul gibi değil, o tür kurumlara da ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Başka soru var mıydı arkadaşlar?

Buyurun.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ÖZLEM MİSİRLİ TAŞDEMİR – Teşekkür ediyoruz açıklamalarınız için.

Yüzde 2'lik dilimden bahsediyoruz. Yüzde 2'lik genellikle zekâ testleriyle biz ölçümlüyoruz. Dolayısıyla, sizin bahsetmiş olduğunuz, bunun yanı sıra da zihinsel tanılamanın, yani zekâ testlerinin sınırlılığından bahsettik. O zaman biz sizin kurduğunuz bu yaklaşımda ya da modelde neye dayanarak, hangi ölçütlerle, hangi ölçümlerle o yüzde 2'yi belirleyeceğiz?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Burada çoklu ölçümler var. Yani biz müzikte özel üstün yeteneği olan birisini IQ'yla belirleyemeyiz. IQ'yla belirleyeceğimiz şeyler var, ihtiyacımız var IQ testlerine. Ama IQ'yla belirleyemeyeceğimiz şeyler var ve yeteneği bir havuz gibi düşünürsek, sadece belli çocukları popüler ya da piyasada karşılığı var diye öne çıkarmak yerine her türlü yeteneği, mesela antropometrik ölçümlerden söz ettim veya müzikle ilgili ölçümlerden söz ettim, IQ'da olsun, antropometrik ölçümde olsun, müzikle ilgili ölçümde olsun, bunlar çok zor şeyler değil. Hemen birkaç sene sonrası için de Türkiye'nin kendine özgü testi olsun, IQ testi olsun. Bu arada mesela triarşik teoriye göre bayağı zekâ testi çalışmaları yapılıyor. Belki onların uyarılmasıyla başlayıp sonra özgün testler yapılabilir. Bu tür çalışmalar olsun. Bu beş yıllık bir projeksiyon belirleyelim dediğim şey oydu.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Hocam, deminki soruma ben şöyle cevap arıyorum. Bir insan, örneğin sizin kelime dağarcığınızda kaç kelime var? Bunu ölçebilir misiniz?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Bu doktora tezlerinin konusu olacak şekilde ölçülüyor.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Yani bildiğiniz bir şey var mı?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Bu kelime dağarcığı çalışmaları daha çok çocuklar üzerinde yapılıyor. Yani yetişkinler üzerinde değil de çocuklar üzerinde.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Yetişkinler üzerine bildiğiniz var mı?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Bilmiyorum, yani bir bakmam lazım, çünkü hiç hatırlamıyorum.

BAŞKAN – Şimdi modelle ilgili cevabı alabildik mi? Daha sonra mı yazacağız? Tamam mısınız, mutabık mıyız? Özel bir eğitim sorunuz da sorduk. Hocam, bu zekâ testlerinin sınırlılığından...

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Konuştuk.

BAŞKAN – Bitti, peki.

Şimdi demin şeyleri konuştuk Hocam: Biz buraya uzman arkadaşları çağırırken de hangi bakanlıklar altında kimleri çağıracağız, yani kimi ilişkilendirebiliriz dediğimizde... Çünkü o model dediğimiz şeyde bir içerideki model ile bir de yatay ilişkilerin olduğu bir halka çizmemiz gerekiyor. Hatta Sağlık Bakanlığında nasıl birisini çağıracağımızı bile şey yapamadık. Ama ben Bakanlığın çok ciddi bir şekilde iki yıl çocukları takip ettiğini biliyorum. Bu takibin içine nasıl bir şey koyarsınız ki, deminki söylediğiniz, aynı çocuklara tuz-şeker oranı, mama-vitamin oranında yapıldığı gibi çocukların yetenek ve zekâlarıyla ilgili bir şey yapabilir miyiz dediklerinde itirazlar oldu. "Ne demek, yani damızlık insan mı yetiştiriyorsunuz?" falan gibi eleştiriler oldu. Onu sormak istiyorum. Sağlık Bakanlığına siz nasıl rol veriyorsunuz bu modelin içinde?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Yani burada "damızlık kelimesi" tabii yanlış bir kelime. Çünkü genlerle oynansın vesaire denilen bir şey yok. Ama anne beslenmesinin öneminden bahsediliyor ve çocuğun zekâsı erkek ve kızlara özgü bile ayrıştırılmış vaziyette, hangi ayda, hangi haftada, ne şekilde, hangi yağ asitlerinden nasıl etkilendiğini ve belli bölgelerde belli beslenme tarzlarının zekâyı bu anlamda nasıl olumlu ya da olumsuz etkilediğini araştıran çalışmalar var. Burada benim önerim şu: Bu anneler, mesela ekme yiyorlardır herhâlde, bu ekmele ilgili, mesela beyaz ekme yemesini ben kişisel olarak istemem. Çünkü çocuğu doğrudan doğruya etkileyen bir şey sürekli beyaz ekme yemek ya da çok yemek. Bu annelerin belli haftalarda belli protein, vitamin vesaire, bu konularda... Mesela çocuklara süt veriyoruz, bu güzel bir şey ama esas kritik dönemde, yani annenin karnında çocuğun beyninin tam olduğu anlamda ilgilenmek noktasında da bir şey niye yapamayalım diye

düşünüyorum. Bununla ilgili annelere özgü beslenme diyetleri var, yani şunu yesin, bunu yemesin vesaire gibi. Bunu bir ulusal sağlık politikasının küçük bir boyutu olarak alamaz mıyız diye...

BAŞKAN – Yani normal, sağlıklı olmanın dışında zekâyla ilişkilendirdiğiniz bir beslenme modeli mi var?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Evet. Yani burada zekâyı olumsuz etkileyen beslenme modelleri, daha doğrusu diyetler nelerdir, olumlu etkileyenler ya da olumsuz etkileyenler nelerdir, bu tür şeyler var. Mesela özellikle bu yağ asitleri üzerinde çalışmalar var.

BAŞKAN – Peki, nasıl bir çalışma isteyelim biz Sağlık Bakanlığından?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Sağlık Bakanlığında şunu isteyebiliriz: Hamilelik döneminde bebeğin beyin gelişimini etkileyen faktörlerle ilgili araştırmaların izlenmesi ve buradaki araştırmalardan ortaya çıkmış olan... Çünkü burada diyet önerileri de var. Bu diyetlerin bir paket hâline getirilmesi, özellikle çocuk doğduktan altı hafta sonrasına kadar da bu çocukların beslenmesiyle ilgili -emzirme zaten çok üzerinde durulan bir şey- araştırmalar yaptırılması, çeşitli bölgelerdeki annelerimizin, kadınlarımızın nasıl beslendiği ya da neye ihtiyacı olduğu vesaire bu konularla ilgili çalışmalar yaptırılması gibi birtakım şeyler olabilir. Öneriler varsa diyet anlamında, destek olunması, bir website üzerinden bir şeyler yapılması, halk sağlığıyla ilgili küçük bir politika önerisi getirilmesi, anne-çocuk sağlığı merkezleriyle ilgili bir farkındalık eğitimi yaratılması, bazı broşürler veya ne bileyim işte duyurular, panolar vesaire. Bunların şeyi vardır...

BAŞKAN – Beş yaşına kadar Millî Eğitimin çocukla alakası yok. O safhada herhangi bir tanı konulmasıyla ilgili bir rol almalı mı, gerek var mı?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Yani Millî Eğitim Bakanlığı bunlarla zaten ilgilenmiyor. Bir de şöyle bir şey var: Millî Eğitim Bakanlığı bir çocuğun zeki olup olmadığını saptayacak ne bir prosedüre ne de bir göreve sahip. O herkesi alır bünyesine. Ama bu gelen çocuklarda, mesela bir çocuk beş yaşındaysa, arkası dönükken şuradaki üç ayrı nesnenin yer değiştirmesini gözünün önünde olmadan bilebilmelidir. Yani beş tane kelimeyi birbirinden bağımsız, araba ismi olabilir, başka bir şey olabilir, bunu söyledikten sonra tekrar edebilmelidir. Yani buna benzer çok basit ölçütler var. Bu tür ölçütlerle anaokullarına, kreşlere vesaire destek eğitimleri verilebilir. “Bakın, çocuklarda şuna dikkat edin, şunu yapın, şurada bir portal var, orada bu çocuklar şunları yapabilir diye size destek verelim, şöyle araç gereçler üretilim.” gibi... Tabii ki olabilir.

BAŞKAN – Böyle bir misyonu olacak Millî Eğitimin. Her 100 kişiden 2’yi bul mu diyeceğiz?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Kreş ve anaokulları Millî Eğitime bağlıysa -ki, öyle- o zaman orayla ilgilenmek zorunda. Ve Millî Eğitim “Bunları ben buldum.” diye ortaya çıkmak zorunda değil. Oradaki herkese genel bir destek vererek diğerlerinin çıkmasını pekiştirmek zorunda.

BAŞKAN – Hocam, demin bir örnek verdiniz “Dört ve on yaşındaki çocuk günde altmış beş soru soruyor, yetişkinler üç dört soru soruyor.” diye. Yani bilgi dediğiniz şey de doyumla alakalı bir şey. Yaşayabilecek eğer kelime ve bilgiyi öğrendiyse adam, daha farklı bir dünyayı da tanımıyorsa normal değil mi bu? Buradan nasıl bir yere gideceğim, ben çıkaramadım.

Şimdi şöyle diyeyim: Her yaşta hepimiz belirli şeyleri yeniden yeniden öğreniriz ve ister yetişkin olalım ister çocuk, ilk öğrendiğimiz şeyi somut öğreniriz, yani soyutlama yapmadan öğreniriz ve herkesin günlük hayat içerisinde sürekli olarak öğrenmesini gerektiren, sorgulamasını gerektiren durumlar yaşıyoruz. Ama bir ezber olursa, yani böyle gelmiş böyle gider, sormaya gerek yok! Mesela girerken ben üniversite kimliğimi verdim, “Bu olmaz, ehliyet olacak.” dediler. “Neden ehliyet olacak?” dedim, “O resmî.” dediler. “Peki, üniversite resmî değil mi?” dedim. “Ne bilelim, işte filan...” Şimdi şey yok mesela... Çimlerin üstüne basarak geldim. “Beyefendi, kıyafetinize de bakınca bu olmuyor.” dedi bir görevli orada bana. Şimdi, ne var, bir şablon var. “Niye olmuyor?” dedim. Dedi ki: “Çimlere basıyorsunuz.” Şimdi, ne oluyor, şey yapmıyor. Yani öyle bir sorgulama, öğrenme şeyi yok. Şöyle bir şey var, öyle gidiyor. Yetişkinlerin sorması gereken soru daha fazla, en azından çocuklar kadar. Çocuklar yeni bir şey öğrenirken “Bu ne?” “Bu araba.” Bu anlamda bir sorgudan bahsetmiyorum. Şimdi, “Allah, niye bu adam ölmüş de, onu öldürmüş?” diyor. Yani critical, eleştirel düşünce sorularından bahsediyorum. Yetişkinler de sormalı tabii ki ama soru sorarsanız, sorun oluyorsa sormazsınız. O da kültürün bir doğurgusu.

BAŞKAN – Bir istatistikten bahsettiniz Hocam.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Güzel bir soru sordunuz, çok da güzel bir cevap geldi, bir yorumunuzu da duyalım. Yani önce “Normal karşılarım.” dediniz. Bence hiç normal karşılanmaması gereken bir şeydi, Hocam da güzel açıkladı. Siz de deyince “Aa, evet, haklısınız.” filan, onu duymak istiyorum ben de.

BAŞKAN – Şimdi, oradan başka sorulara gidiyor, ona da kimsenin direnci kalmadı. Şöyle: Çok soru sorması gereken kişiler var. Onların olması gereken yer başka. Eğer oradaki görevli “Çimene bastırma.” demişe onu sorgulaması gerekmiyor. Sorguluyorsa o işi yapmayacak zaten. Yani sorgulayan zekâ ile denileni yapılan zekâ ve yapı birbirinden farklı. Önemli olan onların doğru yerde olması. Yani kural koyan kişilerin zeki olması, sorgulaması, çıkarması ama oradaki adamın da çok sorgulaması gerekmiyor. O başka bir şeyleri sorgu... Yani oradan başka yere gidecek, ona da sizlerin tahammülü...

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – İşte, inovasyon günlük yaşamda masanın ayağıdır, şuradaki kaşığın biçimidir. Bunu günlük hayatta lokantada çalışan bir erkek, bir bayan, neyse, herkes soru soracak. “Ya, bu böyle iyi olmuyor, bu nasıl daha iyi olur?” Sürekli soru sorması gerekiyor, herkesin, her alanda.

BAŞKAN – Ha, özel yaşamınızda başka. Ama görev yaparken adamı “Çime bastırmayın.” demişlerse yani orada onun çok bir irade koyup da tartışması gerekmiyor. Onu esas kural koyanlar... Ama Türkiye'nin çok önemli bir problemi var. Gerçekten tartışması gerekenle yani önemli insanlarla, değerli insanlarla, zeki insan üçü yan yana gelen çok az insanımız var. Bunu yapamıyoruz.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Bizim bu komisyonda, bir kez daha tekrarlayacağım Sevgili Başkanım, sadece çocuklarımıza, gençlerimize dönük değil onlar tabii en önemli hazinemiz, geleceğimiz. Ama zekâyla ilgili bir atmosferin yani bir iklim yaratmamız lazım ve bu bir kampanya. Bunu öğretmen de, okuldaki idareci de, aile, anne, baba, siyasetçiler, yaşlı, yetmiş yaşındaki bir insanın bile merak etmeye, soru sormaya, araştırmaya, etrafında olan olaylara ilgi duymaya dönük bir kampanya. Yani “Herkes için yaşam boyu spor” diye örnek vermişim ya. Yani yaşam boyu düşünme, yaşam boyu merak etme, her şeyi olduğu gibi kabul etmeyip de ille her şeye isyan etmemiz gerekmiyor. Kimisinin isyanı daha yüksek boyutta olabilir. Ama merak etmenin iyi bir şey olduğunu, soru sormanın iyi bir şey olduğunu biz vurgulamalıyız. Anne baba “Çok soru sorma.” dediği için zaten çocuğuna, öğrencisine veya öğretmene çok soru soran çocuktan bazı rahatsız olan öğretmenler var. Evde anne baba işte anneye sorduğu zaman ne diyor “Git, babana sor.” Herkes topu başkasına atıyor ve çocuk ilerledikçe...

BAŞKAN – Katılıyorum bu dediğinize çünkü bazı değişimleri yapmak için toplumda bizim kültürel şoklar yani bu şokları yaşatmamız gerekiyor. Şimdi, zihinsel kodları dediğimiz yerde kökümüzde var ya bir şeyler, ondan, o dediklerin çabuk üremiyor. Demin Hocam dediğinizi biz başka bir şiddet çocuk araştırmada Anadolu'ya gittiğimde ben de sizin gibi çok okulları geziniyorum, tahtaya yazdım: “Öz güven, özveri.” Şimdi, buna benzer kelimeler. Soruyorum çocuklara. Sadece Kürt çocuklarımız Türkçeyi bilmediğinden değil kendi evinizde akşam sorun, siz bundan ne anlıyorsunuz? Herkes birbirine kafa sallıyor ama sonuçta çok iyi anlamıyoruz. Kimisi “lahana” dedi, kimisi “pırasa” dedi, ben şaşırdım, kaldım. Öz güven gibi günde kaç kere kullanılan, her yerde kullanılan, birisi “lahana” diyor, birisi “pırasa.” Demek ki “Öz güvenini geliştirmeliyiz.” dediğinizde birisi “Lahanamı geliştirmeliyim.” birisi “Pırasamı geliştirmeliyim.” diyor. Şimdi, bir dile müdahale etmek, kendi dilimiz için de söyleyeyim. Yani son yüz yıl içinde yaşadığımız dil depremleri ve kendi dilimizi geliştiremedik. Biz içine İngilizce sıkıştırılmış sandviç tadında bir Türkçe konuşuyoruz. Türkçe konuşamıyoruz. Yani kendimize ait ruh hâli... Bakar mısınız, her 3 kişi konuştuğunuzda arkadaşlar baksınlar, mutlaka 3'üncünün tavrı şu oluyor: “Efendim, şunu demek istedi.” Ve hepimizin bir ifadesi diğerinin yorumuna ve açıklamasına muhtaç durumda. Yani biz burada akademisyenler dinledik Hocam ya. Kendini ifade edemeyen, sorduğu sorulara cevap veremeyen, adının önünde profesör, akademisyen yani aydınlatmasını beklediğimiz insanlar gördük. Ciddi bir problemimiz var ama onu üçlü, beşli bir araya geldiğimizde soralım.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Hocam, benim çok canım konuşmak istiyor, bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN – “Gideceğim, jürim var.” diyor, ben buradayım.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Hocam, hayır, coşuyoruz yani, bir şey söylüyorsunuz, buna katkı vermezse olmaz sözcükle ilgili...

Üç şeyi değerlendirmemiz lazım. Bir “sözcük” dediği zaman o sözcüğü biliyor mu? Bir sözcük attınız, “öz krankas” dedik mesela, bu sözcüğü bilmiyorum veya biliyorum, bu sözcüğü duydum.

İki, bu sözcük sana bir şey anlam ifade ediyor mu? Bunun ne demek istediğini anlıyor musun? Mesela, “öz güven” dediğimiz zaman kafasında bir şey çağırıyor veya kültür. Kültürün ne olduğunu hem kelime olarak biliyor hem de o kelimenin ne anlama geldiğini anlıyor.

Üçüncüsü ve çok zor olan “Bunu tanımla, bir sözlük maddesi olarak bunu bana yaz. Üç beş kelimeyle bunu anlat.” dediğin zaman o en zor, en önemli olanlarından bir tanesi. Dolayısıyla sözcüklerle ilgili bu üç şeyin ayrıştırılması gerektiğini, konumuzun dışında bir zevkli bilgi olarak sizinle paylaşıyorum.

Artı, sözcüklerin, dağarcıkların ölçülmesiyle ilgili bir çalışma yapıyorum Hocam. Yani bunun ratingin ben ölçülebilmesini istiyorum.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Gazi Eğitimde bir arkadaşımız var bu alanda çalışıyor.

BAŞKAN – Ne o?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Sözcük dağarcığının ölçülmesiyle ilgili çalışıyor.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Çocuklar değil, yetişkin. Mesela, siz bana geleceksiniz. “Ben kaç kiloyum?” der gibi “Benim kaç sözcüğüm var, bunu ben öğrenmek istiyorum.” dediği zaman ben bunu size vermek istiyorum.

BAŞKAN – Ne olacak o zaman?

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Kilonuzu öğrenince ne oluyor?

BAŞKAN – Hayır, ehliyeti daha mı çabuk alacak?

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Hayır, hiç alakası yok.

BAŞKAN – Ha, olmalı. Çünkü sözcük dediğiniz şey aynı zamanda düşüncenin de bir türlü ölçülmesi anlamına gelir. Ne kadar geniş düşünebiliyorsanız, o kadar kelime kullanabiliyorsunuz.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Süper... Yani, geliştirmek istediğimiz her şeyi bence ölçmeliyiz. Yani sözcük dağarcığımızı geliştirmek istiyorsak yani geliştirilmesini hepimiz birbirimize herhâlde öneririz. Ne kadar çok sözcük biliyorsak o kadar iyidir. Ama yani ben size sorayım, kaç tane sözcük biliyorsunuz desem, siz de benim sözcük dağarcığımı ölçebilecek bir şeyimi z yok. Ya bu ille benim veya birisinin benden iyi veya kötü olduğunu anlamanın ötesinde insanın kendisini de anlar. Yani kilosunu, boyunu ölçmek gibi, bel kalınlığını ölçmek ister gibi kelime dağarcığını ölçebilmek. Yani bugün bilgi toplumunda yaşıyorsak bu olabilmeli.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Çocuklar için kullanılan metodolojiyi burada kullanmak büyük ölçüde mümkün.

BAŞKAN – İşe alınırken filan kesinlikle ölçülmeli.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Sadece içerikleri farklılaştırılmış, giderek zorlaştırılan metin örnekleri çıkartılarak bununla ilgili olasılık temelli bir yazılım üretilip onun zorluk derecesini sanal olarak ortaya koyabilen bir projeye çok rahat yapılır bu yani.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Fikir verir de ben daha matematiksel bir formül üretmek istiyorum.

BAŞKAN - İşe alırken de kullanalım bunları. Kesinlikle kullanılması lazım. Ben 99-100 alan çocuklar biliyorum. Burada sorduğun soruyu anlamıyorlar. Onun için, ben diyorum ki mümkünse 50-60 almış çocuklarla ben çalışmayı istiyorum.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Siz tahminî kaç kelime biliyorsunuzdur efendim?

BAŞKAN – Hiç bilmem.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Çoğumuz kaç kelime kullandığımızı bilmeyiz.

BAŞKAN – Onun örneklemesini nasıl yaptırıyorsunuz? On yüz milyon bin saat konuşacak mıyım? Nasıl olacak?

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Sır yani, onu sizinle paylaşamam.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Öğretmenlerle ilgili bir şey yapmıştık. Bir dönem boyunca öğretmen konuşacak yani dersini sunuyor lisede mesela. Bir dönem boyunca o dersi sunarken kullandığı kelimelerin şeyine bakıyorduk ama onlar daha sınırlı, günlük yaşamın tamamını kapsamıyor.

BAŞKAN – Bu istatistiklerle ilgili bilgiyi nasıl alırız Hocam? Mesela, üniversiteyi bitirmiş üstün yetenekli çocukların kendi mesleğini yapma oranları filan. Biz YÖK’ten istedik, bize bir şey veremedi.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Fen liseleriyle ilgili bir sunum var. Orada o bilgi var. Yani fen lisesi mezunları hangi fakültelere gidiyor, nereleri seçmişler?

BAŞKAN – Biz istemedik mi onu arkadaşlar?

KOMİSYON GÖREVLİSİ – Bakanlığın böyle bir çalışması oldu. Fen lisesi mezunlarının yükseköğretime nereye gittiğiyle ilgili güzel bir çalışması var şu anda.

BAŞKAN – Şimdi, bu yazılımla ilgili zekâ ilişkisini nasıl kurduunuz, oraya giremedim. Her zeki yazılımla ilgili bir şey yapar ama yazılım yani bulmaca çözmekten, işte rakamlarla oynamaktan, şekil çizmekten, kurgulamaktan, hikâye yazmaktan farklı. Orada nasıl bir incelik buldunuz yazılımla ilgili?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Şimdi, ilgi, yetenek. İki bir arada olursa... İlgi vardır yeteneği yoktur, yeteneği vardır ilgisi yoktur. İki bir arada olursa çocuk yazılımda gerçekten ilerleyebilir. Yazılım şunun için önemli: Yazılım insanlara bir düşünme yolu öğretiyor ve problem çözme yolu öğretiyor. Annenin, babanın ya da öğretmenin herhangi bir hadise karşısında problem çözme yolu neyse o yolları biz ezberliyoruz ve çocukken mesela, üç yaşında bir istediğimiz alınmadığında bir çocuk diyelim ki yerlere tepinerek vuruyorsa yetişkinlikte de benzer bir tepki gösteriyor. Buna benzer bir şekilde düşünme yolları dediğimiz yolları var. Beyin yapısının düşünme patikaları, yolları var. Bu yolların gelişme ihtimali de onun daha farklı düşünme yollarıyla karşılaşma ihtiyacıyla ilgili. Yani çocuk annesinin, babasının, öğretmenin düşünme kalıbıyla hayata atıldığında belli düşünme kalıplarıyla işi götürmeye çalışıyor. Fakat yazılımla oynayan çocuk çok farklı beyin bölgelerini harekete geçirme imkânına sahip.

BAŞKAN – Zorluyor mu? Sudoku çözmekten ne farkı var? Yani orada da bir şeyi çözüyor.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Şimdi, sudokunun şeyi var. Tabii ki var ama bunun bir düzeyi ya da karmaşıklığı söz konusu. Yani mesela diyelim ki yüksek teknolojide bir aletin yazılımını yapacaksınız. Bunu sudoku çözdüm diye yapamazsınız. Yani sudoku bir egzersiz olarak beyni düşük profilde harekete geçirmek için güzel bir alıştırmadır.

BAŞKAN – Hayır, “beyni zorlamak” diyorsunuz ya, “beyni zorlamak” deyince orada, tamam, o programları yazanlar zaten üstün zekâlı çocuklar ama zekâyı geliştirir program yazmak dediğinizde normal, diğer her öğrendiğimiz şey bizi biraz geliştirir. Oradaki nüansı anlayamadım ama şart da değil anlamam zaten.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Estağfurullah. Yazılımın yol haritası, kendi tekniği üzerinde çalışırken insanların beyninin hangi bölgelere ne şekilde harekete geçiyor ile bir sudoku çözerken ya da herhangi bir şekilde “Ya, ayakkabımın topuğu kırıldı.” gibi bir problemi düşünürken beyinde ne tür hareketlilikler oluyor diye baktığımızda yazılım geliştirmek metakognitif beceri, zihin becerisi dediğimiz yani üst düzey zihin becerisi dediğimiz becerilerin gelişmesine inanılmaz katkı sağlayan bir enstrüman.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Şimdi, efendim, zekânın tanımında hep problem çözme, karar verme yetenekleri diyoruz ya yazılım bu süreci en üst düzeyde içinde barındıran ve bir öncekiyle bir sonraki hiç birbirine benzemeyen yani önünüze gelen bir yazılım geliştirecekseniz a konusunda da geliştirebilirsiniz, b konusunda da geliştirebilirsiniz. Hepsini birbirinden farklı bir dünya. O sistemi oturtmak için...

BAŞKAN – Yani 110’luk, 120’lik yani normal 90, 80, 100 zekâ için de aynı şeyi söylüyorsunuz.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Onlar da yapabilir kendi seviyesinde yazılımı. Mesela, bir arabayı alır, şurada bir labirent vardır, o labirentte dokunmadan ortalama bir ortaokul son sınıf öğrencisine bir yazılım üretirmek mümkündür mesela.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Çok özür diliyorum, diyoruz ya “Algoritmik düşünme çok yararlıdır.” yazılımın bizzat kendisi algoritmaları oluşturur ve algoritmayı da hayata geçirmeye dayalı olduğu için çok yararlı bir şeydir. Bu konuda yine maalesef şöyle sıkıntılar var. Teknoloji çok ilerledikçe yazılım geliştirme araçları da çok ilerledi. Yani algoritmik düşünmeye gerek kalmadan hazır menülerle bir şey üretilecek sistemler var ama yani biz daha low level yazılımları şu an konuşuyoruz. Ama hani şeyde de vardır ya, kara kutu. Bir girdi verirsiniz, kara kutu var deriz, bir de çıktı olur. O kara kutunun içerişi aslında çok önemlidir. Yani ben şunu herhangi bir input yapacağım, buradan da bir output olsun istiyorum. İşte, teknolojinin görevi o kara kutunun içerişini tasarımıdır. Yazılım tam böyle bir şey. Yani ne istediğinizi... Buradan giriyorsunuz, sonuçta bir şey üreteceksiniz ve o ürettiğiniz şey hani başka soyut bir dünyayla da alakalı değil. Ne yapıp yapmadığınızı o yazılım çalıştırıldığı zaman ortaya çıkacak. Yani ne yapıyorsanız sonucunu alırsınız. Yapamamışsanız da o sistem çalışmaz. Dolayısıyla insanların kendini denetleyebilmesi açısından da zekânın denetlenmesi çok gereken bir şeydir.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Okulun verdiği sıradan algoritmayla yazılımların verdiği algoritma biri böyleyse biri böyle. Yani algoritmanın kalitesi anlamında da okulların ciddi sıkıntısı var.

Ben izin isteyebilir miyim efendim?

BAŞKAN – Hocam, o zaman kâğıtla ben size daha sonra soracağım. Ne soracağım. Ulusal eğitim planı diye bir şeyden bahsettiniz. O önermenizi almak isteyeceğim. Etik zekâ diye bir kavramdan bahsettiniz, onun açılımını isteyeceğim. Hasta ile operatör aynı olmamalı diye bir başlık kullandınız, onu vereceğim. “Bir eğitim modeli desteklenmeliydi.” demiştiniz. Beyazıt modelini... Yine,

yazılı sorayım veya bir araya tekrar gelelim çünkü kayıtlara geçsin isterim. Sınavın eğitim yerini, onu başlık olarak sormak isteyeceğim. “Müfredat dönemi geçti.” dediniz. Çok önemsiyorum, bununla ne demek istediniz, onları detaylandırmak isteyeceğim.

Ne kadar çok soru varmış, görüyorsunuz değil mi?

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Efendim, etik zekâ olmaz zaten. Zekânın etik değerler çerçevesinde kullanılması, denetlenmesi olur bana göre.

BAŞKAN – “Etik akıl” diye bir ifade kullandı.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Şimdi, tabii bu Gardner’ın da kullandığı, Friedman’ın da kullandığı kavramlardan bir tanesi. Eğer ahlak telakkisine oturmuyorsa bir zekâ o zaman o işte barbarlık yapabiliyor. Yani biz ahlak dediğimiz şey, Aristo’nun deyişiyle “Dinin döl yatağıdır.” Bu ateiste de lazımdır, Hristiyan’a da, Budist’e de, Müslüman’a da herkese lazım olan bir şeydir. Dolayısıyla eğitimin alt yapısında olması gereken eğer bir milletten söz ediyorsak, her görüşe ve inanca sahip insan vardır. Ama bunların ortak noktası ahlak telakkisidir. Ahlak telakkisine oturmuş bir eğitim sistemiyle şey yapabiliriz, yani ortak bir payda oluşturabiliriz millet olarak. Yoksa bir mezheple ya da dinî bir görüşle ya da başka bir yaklaşımla bunu yapamayız diye düşünüyorum. Ahlaki gelişim de aynen zekânın gelişimi gibi bir gelişim. Aynen vücudun fiziki gelişimi gibi bir ahlak gelişimi var. Yani şu yaşta şöyle bir ahlak kodifikasyonu var, şu yaşta da şu oluyor, bu belli. Bunun da testleri var. Bu anlamda bizim çocuklarımız da etik telakkinin, ahlak telakkisinin gelişmesi için çünkü bu IQ ile ikisi bir araya gelmediğinde IQ kendi başına bir silah olup çıkıyor gerekirse.

BAŞKAN – Hocam, 657’yle zekâ ilişkisi, 657 gibi koşullarını çizdiğiniz bir iş garantili yaşam süreci içinde ne kadar zekâ gelişebilir? Bu kadar hiyerarşinin de skor olduğu ve durmadan üstünüzün sizi notladığı bir yerde ne kadar insanlar kendilerini geliştirebilirler, ne kadar zekâsını eğitime katabilirler.

Biz anlaşılan sizi bir daha ağırlayacağız. Üniversite sınavına girmeden kabul edilecek çocuk için bir “danışman ekip” dediniz. Yani 5 kişilik bir neredeyse gruptan bahsediyoruz. Bu maliyeti yüksek bir şey. Bu çocuğu kime, hangi testlerle geçiriyoruz ve nasıl bir çıktılar arıyoruz ki bunu bu kadar farklı bir eğitime tabi tutalım.

Son yapılan YÖK çalışmaları var. YÖK strateji belgesi yasalarıyla ilgili, ilgilendinizse onlarla ilgili. Elimizde 600 bin eğitimci kadrosu var. Bina sayımız belli. Mutlaka biz önermelerimiz için de bir hızlı eylem planı olacak. Yani mevcut kaynakları hızlı nasıl dönüştürürüz, önümüzdeki iki yıl, uzun vadeli plana yetiştirmek için mevcuttan ne kadar fayda sağlayabiliriz diye.

Sorular var ama vaktiniz yok.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ZİYA SELÇUK – Ben mail atarlarsa cevap veririm.

BAŞKAN – Veya bir araya gelme şansımız olur. Bizi mahrum etmezsiniz herhâlde.

Evet, toplantıyı kapatıyorum, çok teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 14.48